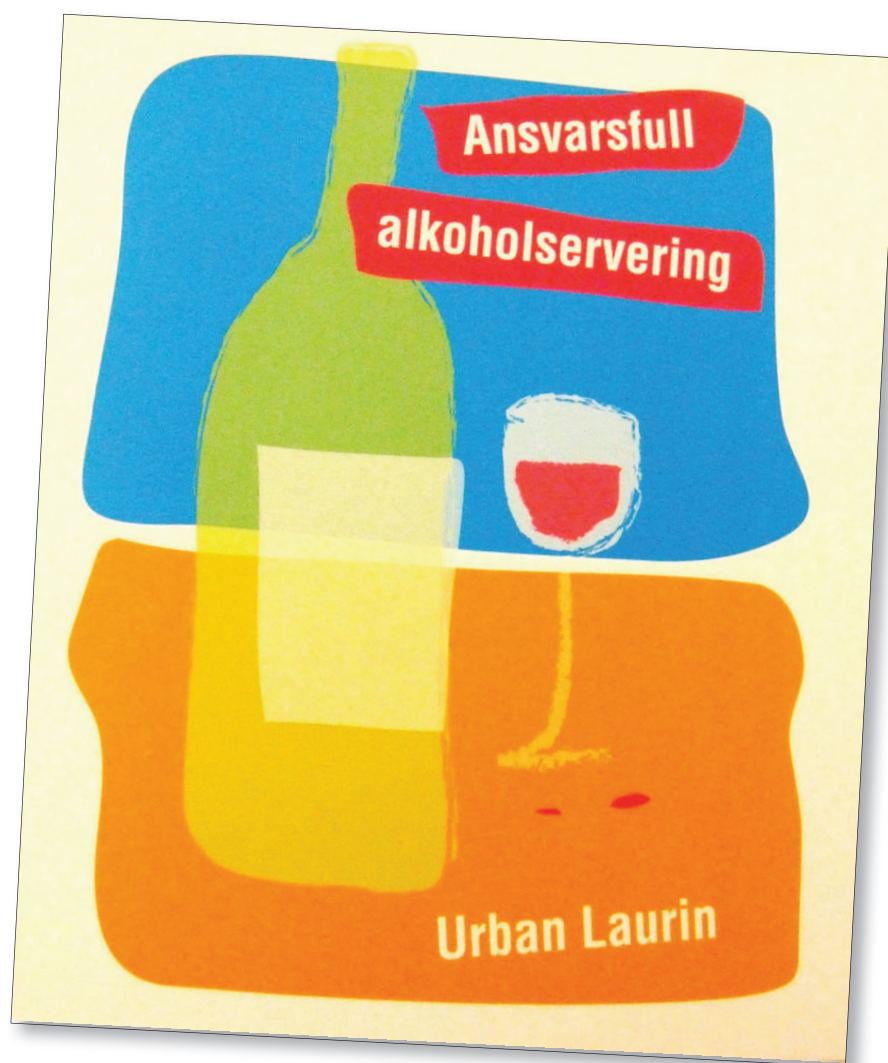

Arbetsbok för ansvarfull alkoholserving

Arbetsbok

Alkohollagen ställer krav på att tillståndshavare måste ha kunskaper om hantering av alkohol för att få tillstånd att servera alkoholdrycker. De måste ha kunskaper om alkohollagen, men de måste också ha andra kunskaper, insikter och färdigheter som behövs för att serveringen sker på ett ansvarsfullt sätt. En ansvarsfull alkoholservice är enligt den svenska alkoholpolitikens regler och mål en förutsättning för att servering av alkohol ska få ske. Det är viktigt att alla som yrkesmässigt säljer och serverar alkoholdrycker, har kunskaper om de regler och begränsningar som finns.

Huvudlitteratur för denna arbetsbok är boken ”Ansvarsfull alkoholservice”, men främst tillståndshavare bör även läsa det material som utarbetas av Statens Folkhälsoinstitut. På deras webbsida www.fhi.se under fliken ”Tillsyn”, kan man hämta hem ”Handbok alkohollagen” respektive ”Alkohollagen”.

Det är inte bara kunskaper detta kurspaket handlar om. Det ställs också krav på att såväl tillståndshavare som serveringspersonal ska ha förståelse för olika aspekter. Det handlar mycket om att skapa attityder hos tillståndshavare och serveringspersonal, så att de får en förståelse för den alkoholpolitik som förs i vårt land. Därför finns det med flera diskussionsfrågor i detta arbetshäfte. Det är viktigt att dessa frågor diskuteras vid den kurs du går på eller i samband med den utbildning som sker på din restaurang.

I denna arbetsbok finns anvisningar om vilka sidor du ska läsa för varje avsnitt. Du ska läsa de aktuella sidorna, för att därefter svara på de kontrollfrågor som finns efter varje avsnitt. Läs frågorna och besvara dem genom att ringa in de rätta svaren. För vissa är endast ett svarsalternativ riktigt, men i många fall är flera alternativ riktiga. Du rättar sedan dina svar med hjälp av det facit som finns efter frågorna.

1. Alkoholpolitikens historia (s. 13-47)

Detta ämnesområde handlar om den svenska alkoholpolitikens framväxt och utveckling. Det är viktigt att alla som hanterar alkoholdrycker har kännedom om bakgrunden till den svenska alkohollagstiftningen. Avsnittet ger dig kunskap om bakgrunden till olika tiders dryckesbruk och problembilder, samt de olika alkoholpolitiska verktygen, deras effekter och användbarhet. Målet med detta utbildningsmoment, för såväl tillståndshavare som serveringspersonal, är att ge kännedom om målen för den svenska alkoholpolitiken, hur den är utformad, hur de olika alkoholpolitiska verktygen fungerar och inte minst varför de finns.

Sist finns två diskussionsfrågor. Fundera själv över dessa frågor, eller diskutera dem med dina kurs- eller arbetskamrater.

1. Hur länge har människor druckit alkoholhaltiga drycker?

- A) Sedan 1800-talet när tekniska landvinningar gjorde det lätt att framställa alkohol.
- B) Så länge som det har funnits civiliserade människor har det också funnits alkohol.
- C) Sedan romarrikets storhetstid.
- D) Sedan de gamla egypternas tid, eftersom dessa uppfann konsten att göra alkohol.

2. Sedan vilken tidsepok vet vi att man har druckit alkoholdrycker i Sverige?

- A) Det finns belegg för att svearna drack öl och mjöd för nära 2 000 år sedan.
- B) Det var under medeltiden som svearna började dricka öl.
- C) Svearna började dricka alkohol när spriten kom till landet under 1400-talet.
- D) Under 1500-talet lärde sig svenska soldater som krigade i Ryssland att göra sprit, och det var först då som alkoholen kom till Sverige.

3. Hur länge har vi haft en aktiv nationell alkoholpolitik i Sverige?

- A) Sedan 1910-talet när motboken och Systembolaget infördes.
- B) Sedan mitten av 1800-talet när många restriktioner infördes.
- C) Sedan 1700-talets andra del när statliga brännerier infördes.
- D) Sedan 1600-talets första del när staten började beskatta tillverkning av sprit.

4. Under 1800-talet var spritkonsumtionen mycket stor i Sverige. Hur mycket sprit beräknas svenskarna ha druckit per år på den tiden?

- A) 10-15 liter sprit per invånare och år.
- B) 20-25 liter sprit per invånare och år.
- C) 30-35 liter sprit per invånare och år.
- D) 45-50 liter sprit per invånare och år.

5. Under 1800-talet uppmärksammades alkoholbrukets svåra avigsidor allt mer. De sociala problemen var mycket svåra och alkoholmissbruket var ett allvarligt hot mot den framväxande industrialiseringen. Vilka aktörer bidrog starkt till att en medveten alkoholpolitik skapades?

- A) Nykterhetsrörelsen var helt dominerande.
- B) Politikerna i riksdagen drev fram beslutet.
- C) Nykterhetsrörelsen tillsammans med arbetarrörelsen, frikyrkorna och arbetsgivarna var de tunga krafterna.
- D) Läkare och annan medicinsk personal bidrog mest till medvetenheten.

6. I den svenska alkohollagstiftningen görs det mycket klart att de som tillverkar och säljer alkoholdrycker också har ett socialt ansvar för hur de brukas. Hur länge har vi haft sådan lagstiftning?

- A) Från och med den lagstiftning som infördes 1855.
- B) Från och med 1910-talet när motboken successivt infördes i Sverige.
- C) Från och med 1955 när motboken avskaffades.
- D) Från och med 1977 när annonsering om alkohol till allmänheten förbjöds.

7. Alkohollagen från 1855 skiljer mellan begreppen utminutering och utskänkning. Vad betyder utminutering respektive utskänkning?

- A) Tillverkning respektive försäljning av alkohol.
- B) Försäljning av alkohol som kunden får ta med sig respektive försäljning av alkohol som bara får drickas på inköpsstället.
- C) Försäljning av alkohol som kunden får ta med sig respektive tillverkning av alkohol.
- D) Tillverkning av alkohol respektive försäljning av alkohol som bara får drickas på inköpsstället.

8. En viktig del i den svenska alkoholpolitiken har varit att man inte ska kunna sälja alkoholdrycker om det inte serveras mat. Hur länge har denna princip funnits?

- A) Sedan införandet av det första statliga kronobränneriet 1776.
- B) Sedan alkohollagen 1855
- C) Sedan bildandet av Systembolaget.
- D) Sedan avskaffandet av motboken.

9. Förr fick landets restauranger sälja sprit som kunderna fick ta med sig hem. När förbjöds denna rätt?

- A) Genom alkohollagen 1855.
- B) Genom brännvinsförordningen 1905.
- C) Genom bildandet av Systembolaget.
- D) Genom avskaffandet av motboken 1955.

10. Under 1900-talets början var debatten om problemen med alkoholmissbruk mycket intensiv. 1922 genomfördes en folkomröstning om alkoholpolitiken. Det var två alternativ som huvudsakligen diskuterades och som folket fick ta ställning till i omröstningen. Vilka var alternativen?

- A) Totalförbud mot alkohol alternativt motbok.
- B) Motbok alternativt fri handel med alkohol.
- C) Totalförbud mot alkohol alternativt fri handel med alkohol.
- D) Motbok alternativt ensamrätt för restauranger att sälja alkohol.

11. Det statligt ägda Systembolaget har monopol på all detaljhandel med alkoholdrycker. Vilken historisk bakgrund har Systembolaget?

- A) Systembolaget grundades av staten när motboken avskaffades.
- B) Flera kommuner, först Falun och Göteborg, bildade lokala bolag för spritförsäljning under 1800-talet. Det är från dessa kommunala bolag som dagens Systembolag har växt fram.
- C) Systembolaget grundades av Sten Sture på 1400-talet.
- D) Systembolaget grundades i samband med att Sverige blev medlem i EU.

12. V&S AB Vin & Sprit, som är ett statligt bolag, hade tidigare monopol bl.a. på all import och tillverkning av sprit. När grundades V&S?

- A) V&S grundades i samband med motbokens avskaffande.
- B) V&S grundades i samband med alkohollagen 1855.
- C) V&S grundades 1917 som ett dotterbolag till Systembolaget i Stockholm.
- D) V&S grundades 1772 när Gustav III förbjöd husbehovsbränningen.

13. Under perioden 1915-1920 infördes motboken i hela landet. Den avskaffades 1955. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer in på de regler som gällde för motboken?

- A) Giftna kvinnor kunde inte få egen motbok.
- B) Det var bara sprit men inte vin som var ransonerad.
- C) Under 1940-talet fick män köpa 4 liter sprit på motboken per månad.
- D) En gift man kunde få motbok vid 21 års ålder och en ogift man vid 25 års ålder.

14. Under 1940-talet utsattes motboken för en intensiv kritik. Vilken eller vilka av följande synpunkter tillhörde den alltmer intensiva kritiken mot motboken?

- A) Registreringen av inköp kompletterades av registrering av många personliga uppgifter, och detta ansågs vara ett hot mot den personliga integriteten.
- B) Ransoneringen av sprit var alltför omfattande och ransonerna för små.
- C) Motbokens effektivitet att minska spritkonsumtionen ifrågasattes, eftersom många när de väl fått motbok och en ranson, också ofta såg till att dricka upp ransonen.
- D) Missbrukare som inte fick motbok kunde köpa sin sprit i alla fall. Det var nämligen personer utan motbok som stod för 75 procent av alla fylleriförseelser.

15. Det fanns många olika regleringar av restaurangers rätt att servera alkoholdrycker under den tid motboken fanns. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Tanken var att restaurangernas vinster från försäljning av alkohol skulle avskaffas.
- B) Politiker och myndigheter ansåg att det var bra att gästerna drack alkoholdrycker på restaurang, eftersom konsumtionen skedde under bra kontroll.
- C) Det var främst vin man drack på restaurang under perioden med motbok.
- D) Det var få som gick på restauran under andra världskriget.

16. När motboken avskaffades 1955 ändrades alkoholpolitiken kraftigt. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer för den politik som då började gälla?

- A) Politiken skulle bygga på större frihet och personligt ansvar.
- B) Tanken var att det inte längre skulle vara märkvärdigt att köpa alkohol.
- C) Parollen ”frihet under ansvar skulle råda”.
- D) Missbrukare kunde avstängas från inköp i Systembolagets butiker.

17. Många politiker förväntade sig att försäljningen av alkohol skulle öka kraftigt den första tiden efter motbokens avskaffande. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer på utvecklingen under de första åren efter motbokens avskaffande?

- A) Konsumtionen av vin och sprit minskade.
- B) Spritkonsumtionen ökade med 30 procent.
- C) Konsumenterna i allmänhet klarade av den större friheten och tog ett personligt ansvar.
- D) Fylleriförseelserna fördubblades.

18. I slutet av 1956 höjdes skatten på sprit kraftigt. 1958 höjdes den ytterligare. Spritkonsumtionen minskade medan konsumtionen av vin ökade. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer för slutet av 1950-talet.

- A) Den minskade spritkonsumtionen och den ökande konsumtionen av vin, medförde att missbruket av alkohol minskade kraftigt.
- B) En ökad konsumtion av vin medförde att kvinnornas missbruk av alkohol minskade.
- C) Antalet fylleriförseelser var fortfarande dubbelt så högt som under motbokens tid.
- D) Särskilt bland ungdomar och kvinnor ökade missbruket av alkohol.

19. De höjda skatterna på sprit kombinerades med att Systembolaget satsade på en informationskampanj för att få folk att övergå till att dricka vin istället för sprit. Vilket av följande påståenden stämmer för början av 1960-talet?

- A) Den totala konsumtionen av alkohol ökade kraftigt.
- B) 1962 var alkoholkonsumtionen på samma nivå som den var när motboken avskaffades.
- C) Konsumtionen av sprit ökade men vinkonsumtionen minskade.
- D) Motboken återinfördes.

20. Under 1960-talet lyftes ölet fram som ett alkoholsvagt alternativ till sprit. Den 1 oktober 1965 släpptes mellanölet (max 3,6 viktprocent alkohol) fritt i vanliga livsmedelsbutiker. Vad är sant om de åldersregler som gällde för inköp av mellanöl?

- A) Man var tvungen att vara 18 år för att få köpa mellanöl.
- B) Man var tvungen att vara 20 år för att få köpa mellanöl.
- C) Under de första åren fanns det ingen åldersgräns för mellanöl - det var först 1972 som en gräns på 18 år infördes.
- D) Man var tvungen att vara 15 år för att få köpa mellanöl.

21. Under 1970-talet blev kritiken mot försäljningen av mellanöl i livsmedelsbutikerna mycket kraftig. Varför kritiserades denna försäljning?

- A) Mellanölet bidrog till ökad alkoholkonsumtion och missbruk, främst bland ungdomar.
- B) Systembolaget fick lönsamhetsproblem eftersom deras försäljning minskade kraftigt.
- C) Restaurangernas försäljning av vin och öl minskade kraftigt.
- D) Mellanöl smakade inte gott till mat.

22. 1977 förändrades den svenska alkoholpolitiken. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer för den politik som infördes?

- A) Det övergripande målet blev att minska den totala konsumtionen av alkohol i samhället.
- B) De alkoholpolitiska medlen skulle vara minskad tillgänglighet av alkohol, kombinerad med ökad information och utbildning.
- C) Genom skattesänkning på vin ville man få folk att dricka vin istället för sprit.
- D) Systembolaget fick i uppdrag att minska antalet butiker samt att ha stängt på lördagar.

23. Under 1980-talet hände mycket i Sverige vad gäller alkoholkonsumtion och alkoholpolitik. Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) Systembolaget stängde butikerna på lördagar.
- B) Antalet restauranger som serverar alkohol ökade kraftigt.
- C) Konsumtionen av vin minskade dramatiskt.
- D) Dagstidningarna fick inte skriva artiklar om vin.

24. 1990-talet var en dramatisk period för svensk alkoholpolitik. Vilket eller vilka av följande viktiga politiska beslut togs av riksdagen under 1990-talets första hälft?

- A) Alkoholmissbruk ska ej ses som ett isolerat problem, utan som en del av folkhälsan i allmänhet.
- B) Istället för alkoholskatt på inköpspriset infördes alkoholskatt på dryckernas faktiska alkoholhalt. Detta sänkte kraftigt priset på alkoholdrycker med hög kvalitet.
- C) Det är bra för folkhälsan med en måttlig och regelbunden konsumtion av alkohol.
- D) Skatterna på sprit höjdes kraftigt.

25. Vad hände när Sverige anslöt sig till EES-avtalet 1994 och sedan gick med i EU?

- A) Alla de svenska alkoholmonopolen blev kvar.
- B) Alkoholskatten sänktes kraftigt.
- C) Fyra av de fem monopol som funnits avskaffades.
- D) Från att restauranger bara kunde köpa vin och sprit av Systembolaget, fick de rätt att även köpa av privata importörer.

26. 2000-talet inleddes med en intensiv debatt om alkoholpolitiken och effekterna av medlemskapet i EU. Det är särskilt möjligheterna att ta med sig alkoholdrycker när man varit utomlands som diskuterades. Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) De svenska bryggerierna har problem med att många väljer att köpa öl i Tyskland eller Danmark istället för i Sverige.
- B) Försäljningen av alkoholdrycker i Sverige påverkas inte särskilt mycket av medlemskapet i EU.
- C) Sen år 2004 får man ta med sig 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter öl varje gång man kommer hem efter ett besök i ett EU-land.
- D) Det finns starka påtryckningar från EU att Sverige ska sänka sina alkoholskatter.

27. Under 2000-talets första del förändrades vissa delar av den svenska alkoholpolitiken. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Man beslutade sig för att satsa mer på att minska det skadliga drickandet, istället för att bara koncentrera insatserna på att minska totalkonsumtionen.
- B) Man beslutade sig för att satsa på att motarbeta konsumtionen av sprit, men slutade att varna för risken med att dricka för mycket vin.
- C) Man satsade mer på att de enskilda individerna ska ta ett större ansvar.
- D) Man höjde alkoholskatterna för att minska konsumtionen.

28. Under 1900-talet har restaurangernas rätt att servera alkohol varit förknippad med många detaljrika och sinnrika lagar. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) 1905 förbjöds restaurangerna rätten att servera alkohol i samband med skådespel, lindans, konstridning m.m.
- B) 1947 infördes en nöjesskatt på restauranger. De gäster som åt på en krog med dans, behövde inte betala nöjesskatt om de inte dansade. Det var bara gäster som dansade som behövde betala skatt.
- C) Även underhållning från scen på restauranger var belagd med nöjesskatt. Den del av restaurangens gäster som inte kunde se scenen på grund av att den var skymd av någon anledning, behövde inte betala denna skatt.
- D) Nöjesskatten lades bara på artister som ansågs sakna konstnärligt värde.

29. Restaurangerna i Sverige har under lång tid haft många lagar att hålla sig till. Det var under 1200- och 1300-talen som yrken som tavernare, härbärgerare och gästgivare dök upp. När dök de första lagarna om alkoholservice på restauranger upp?

- A) Under 100-talet när svearna söp och slogs.
- B) Under 1500-talet när det gick friskt till på krogarna och bl.a. förbud mot att slå dörrvakter infördes.
- C) Under 1800-talet när problemet med fylleri ökade kraftigt.
- D) Under 1900-talet i samband med att motboken infördes.

30. En restaurang får inte ha öppet och servera alkoholdrycker under vilken tid som helst. Hur länge har restaurangernas rätt att hålla öppet för servering av alkohol varit reglerad?

- A) Sedan motbokens införande.
- B) Sedan motbokens avskaffande.
- C) Sedan brännvinsförordningen 1905.
- D) Sedan 1860-talet när det beslutades att krogar inte fick servera brännvin längre än till kl. 22.00.

31. Servering av alkohol har under lång tid varit förknippad med servering av mat i vårt land. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) 1855 bestämdes att restauranger som serverar alkohol också måste tillhandahålla lagad mat.
- B) 1917 infördes måltidstvång på restaurang - man var tvungen att äta för att kunna bli serverad alkohol.
- C) 1977 avskaffades regeln om att gästen måste äta något för att få köpa alkohol. Istället infördes ett krav att restauranger med rätt att servera alkoholdrycker skulle ha en väsentlig del av intäkterna (minst 25 %) från försäljning av lagad mat.
- D) Enligt den nuvarande alkohollagen måste en restaurang som serverar alkoholdrycker också kunna tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat.

32. Under motbokstiden fanns ett så kallat vinstkvantitetssystem på restaurangerna. Vad innebar detta system?

- A) Restaurangerna fick köpa alkohol billigt på Systembolaget för att kunna få en god förtjänst på försäljningen av dessa drycker.
- B) Genom att begränsa restaurangernas rätt att tjäna pengar på alkohol, var tanken att möjligheten till förtjänst av denna försäljning skulle tas bort helt och hållet på sikt.
- C) De restauranger som sålde mycket alkohol fick ha betydligt större förtjänst på sin försäljning än de restauranger som sålde lite alkohol.
- D) De restauranger som sålde lite alkohol fick ha betydligt större förtjänst på sin försäljning än de restauranger som sålde mycket alkohol.

33. Dagens svenska alkoholpolitik håller fast vid många av de traditionella restriktionerna. Men samtidigt har politiken till viss del förändrats jämfört med tidigare. Vilket eller vilka påståenden stämmer för dagens svenska alkoholpolitik?

- A) Vi kan inte undvara restriktioner, men det går inte heller att nå målet enbart eller ens huvudsakligen genom restriktioner.
- B) En huvudlinje i alkoholpolitiken måste vara information, utbildning, medvetande och ansvar.
- C) Det behövs ett starkare medvetande och ansvar hos befolkningen.
- D) Alkoholpolitiken bör mer än hittills kompletteras med riktade insatser som direkt tar sikte på att reducera högkonsumenternas drickande.

34. I den svenska alkoholpolitiken slås fast att samhället bör verka för alkoholfrihet i vissa särskilda fall. Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) Verka för en alkoholfri uppväxt.
- B) Hindra att alkoholkonsumtion och då särskilt berusningsdrickande får spridning bland ungdomar.
- C) Kraftfullt verka för alkoholfrihet bland gravida kvinnor.
- D) Verka för total avhållsamhet från alkoholkonsumtion i trafiken och på arbetsplatser.

35. År 2001 fastslogs en ny huvudinriktning för den svenska alkoholpolitiken. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Opinionsbildningen bör bidra till ett ökat individuellt ansvarstagande när det gäller måttfulla alkoholvanor.
- B) De aktörer som producerar, säljer eller serverar alkohol har ett ansvar att informera om riskerna med för hög alkoholkonsumtion.
- C) Det är inte restaurangernas uppgift att ta ansvar över sina kunders alkoholkonsumtion.
- D) Kommunerna får ett större ansvar över alkoholpolitiken.

36. Ofta påstås det i debatten att den svenska alkoholpolitiken är förbjudande även vad gäller en ansvarsfull och moderat alkoholkonsumtion. Stämmer en sådan inställning om man ser till dagens alkoholpolitik? Diskutera den svenska alkoholpolitikens inställning till normalkonsumenter respektive till högkonsumenter av alkohol. Diskutera särskilt alkoholpolitikens syn på restaurangernas servering av alkohol.

37. Svensk alkohol har en lång historia. Ibland hör man kritik om att det är så många restriktioner. Men vi har haft restriktioner i minst 150 år, och under nästan hela tiden har alla partier varit överens om politiken. Diskutera vilka effekter denna långa historia har på dagens debatt. Hur länge är det egentligen som det har funnits mer omfattande kritik mot de grunder vår alkoholpolitik länge har vilat på? Vad kan de branscher som säljer och serverar alkoholdrycker göra för att påverka dagens alkoholpolitik?

2. Alkoholpolitikens förutsättningar (s. 49-73)

1. Sverige har sedan lång tid fört en restriktiv alkoholpolitik. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer för den svenska alkoholpolitiken?

- A) Det finns belegg för att den restriktiva politiken ger många positiva effekter.
- B) Det finns inget stöd för att den restriktiva politiken ger några positiva effekter.
- C) Den restriktiva politiken medför bara att fler missbrukar alkohol.
- D) Den restriktiva politiken gäller inte för restaurangernas försäljning.

2. Vad har hänt med alkoholkonsumtionen i Sverige sedan år 200?

- A) Konsumtionen av alkohol har minskat kraftigt.
- B) Folk dricker lika mycket alkohol som de gjorde under 1990-talet.
- C) Konsumtionen av alkohol har minskat i hela EU, och mest i Sverige.
- D) Konsumtionen har ökat kraftigt.

3. Den mest aktade vetenskapliga studien om alkoholkonsumtion i Sverige, SoRAD, visar att konsumtionsmönstren förändrats kraftigt på senare år. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Män dricker dubbelt så mycket alkohol som kvinnor.
- B) De unga dricker mycket mer alkohol än förr.
- C) Alkoholkonsumtionen bland kvinnor ökar snabbare än bland män.
- D) Systembolaget och restaurangerna säljer nära 100 procent av alkoholdryckerna i Sverige.

4. Det är stora skillnader mellan olika gruppers konsumtion av alkohol. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Tio procent av konsumenterna dricker ungefär hälften av alkoholen.
- B) Andelen storkonsumenter av alkohol minskar i Sverige.
- C) Andelen storkonsumenter av alkohol ökar i Sverige.
- D) Det finns tecken på att fylledrickandet minskar i Sverige.

5. Sveriges medlemskap i EU innebär att många svenskar handlar en del av sina alkoholdrycker utomlands. En del smugglas också in till Sverige. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Systembolaget säljer ungefär 80 procent och restaurangerna 20 procent av den alkohol som konsumeras i Sverige.
- B) Systembolaget säljer knappt 50 procent av den alkohol som konsumeras i Sverige.
- C) Omkring en tredjedel av den alkohol som dricks i Sverige är laglig import vid resor eller smuggel.
- D) Restaurangerna säljer nära 50 procent av den alkohol som dricks i Sverige.

6. Antalet restauranger som serverar alkoholdrycker har varierat mycket över tid. Vilket eller vilka av dessa påståenden stämmer?

- A) 1754 fanns det cirka 700 restauranger i Stockholm.
- B) 1967 fanns det 699 restauranger i Sverige som serverade alkoholdrycker.
- C) 1967 fanns det 5 000 restauranger i Sverige som serverade alkoholdrycker.
- D) 2005 fanns det över 10 000 restauranger i Sverige som serverade alkoholdrycker.

7. Den svenska alkoholpolitiken behandlar även restaurangernas roll. Vilket eller vilka påståenden stämmer för dagens alkoholpolitik i vårt land?

- A) Restaurangerna är ett problem och därför är det viktigt att deras rätt att sälja alkoholdrycker begränsas.
- B) Det är bättre att folk dricker alkohol på restauranger än i hemmen.
- C) Det är ett samhällsintresse att det finns restauranger där människor kan samlas och äta, dricka och umgås både till vardags och fest.
- D) Alkoholpolitiken ska inte utgöra ett hinder för människor att samlas och äta, dricka och umgås på restaurang.

8. En del tror att landets restauranger säljer en stor del av de alkoholdrycker som konsumeras i Sverige. Andra tror att restaurangerna endast säljer en mindre del av alkoholdryckerna. Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) Restaurangerna säljer mellan 5 och 10 procent av alla alkoholdrycker som konsumeras i Sverige.
- B) Restaurangerna säljer mellan 10 och 15 procent av alla alkoholdrycker som konsumeras i Sverige.
- C) Restaurangerna säljer mellan 30 och 35 procent av alla alkoholdrycker som konsumeras i Sverige.
- D) Restaurangerna säljer över 50 procent av alla alkoholdrycker som konsumeras i Sverige.

9. En del tror att landets restauranger säljer en stor del av de alkoholdrycker som konsumeras i Sverige. Andra tror att restaurangerna endast säljer en mindre del av alkoholdryckerna. Vilket påstående stämmer?

- A) Restaurangerna säljer ca. 60 procent av det starköl, 30 procent av den sprit och 40 procent av det vin som konsumeras i Sverige
- B) Restaurangerna säljer ca. 30 procent av det starköl, 5 procent av den sprit och 20 procent av det vin som konsumeras i Sverige.
- C) Restaurangerna säljer ca. 10 procent av det starköl, 5 av den sprit och 10 procent av det vin som konsumeras i Sverige.
- D) Restaurangerna säljer ca. 30 procent av det starköl, mellan 15 och 20 procent av den sprit och 10 procent av det vin som konsumeras i Sverige.

10. Hur viktig är försäljning av alkoholdrycker för landets restauranger? Vilket av följande påståenden stämmer?

- A) Försäljningen av alkoholdrycker står för nära 38 procent av intäkterna hos landets restauranger.
- B) Försäljningen av alkoholdrycker står för nära 10 procent av intäkterna hos landets restauranger.
- C) Försäljningen av alkoholdrycker står för nära 45 procent av intäkterna hos landets restauranger.
- D) Försäljningen av alkoholdrycker står för nära 60 procent av intäkterna hos landets restauranger.

11. Totalkonsumtionsmodellen har varit vägledande för svensk alkoholpolitik under många år. Vilket eller vilka påståenden stämmer för denna modell?

- A) Tanken är att man kan minska missbruket genom att få oss alla att dricka mindre.
- B) Den grundläggande idén bakom modellen är att det är den totala konsumtionen i ett land som avgör hur många storkonsumenter det finns.
- C) Om konsumtionen av alkohol ökar, så ökar också med stor sannolikhet antalet högkonsumenter.
- D) Det finns en mångårig och internationellt omfattande forskning som ger ett starkt stöd till denna modell.

12. Vilket eller vilka påståenden stämmer för totalkonsumtionsmodellen?

- A) Totalkonsumtionen visar ett säkert samband med dödlighet i skrumplever, inflammation i bukspottkörteln och cancer i strupen.
- B) Det finns ett säkert samband mellan totalkonsumtionen av alkohol och alkoholpsykos (delirium) och alkoholförgiftning.
- C) Det finns inte något samband mellan den totala konsumtionen av alkohol och olika sjukdomar.
- D) Flera studier visar ett samband mellan den totala konsumtionen av alkohol och trafikskador.

13. Det finns kritik som riktas mot totalkonsumtionsmodellen. Vilket eller vilka påståenden stämmer vad gäller denna kritik?

- A) Modellen är inte lämplig för att förklara varför vissa människor dricker mer än andra.
- B) Det är svårt att med hjälp av denna modell förutsäga vilka resultat olika alkoholpolitiska beslut kan ge.
- C) Modellen underskattar högkonsumenternas betydelse.
- D) Åtgärder som syftar till en minskning av den totala konsumtionen av alkohol kan leda till att normalkonsumenterna minskar sitt drickande medan högkonsumenterna fortsätter att dricka mycket.

14. En viktig princip i svensk alkoholpolitik är att begränsa tillgängligheten av alkoholdrycker. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Forskningen visar att monopol är det enda sättet att minska tillgängligheten.
- B) Forskningen visar att inte bara monopol utan även kombinationen av licenser till och kontroll av privata affärer som säljer alkohol minskar tillgängligheten.
- C) Det finns forskning som visar att information till konsumenterna är ett bra alternativ till att minska tillgängligheten.
- D) Det finns forskning som visar att utbildning av restaurangpersonal i ansvarsfull alkoholservice ger goda effekter på kundernas konsumtion av alkohol.

15. Höga priser på alkohol har varit en central del av den svenska alkoholpolitiken under många decennier. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Forskning visar att folk köper lika mycket alkohol oberoende av vad det kostar.
- B) Forskning visar att höga priser minskar konsumtionen både för dem som dricker lite och dem som dricker mycket.
- C) Det är svårt att behålla de höga alkoholskatterna när det är lagligt för svenskar att köpa dryckerna mycket billigare i ex. Danmark och Tyskland.
- D) Priserna på alkoholdrycker har ökat kraftigt i Sverige från 1990-talets början.

16. En del menar att det blir mindre problem när folk dricker alkoholdrycker på krogen, medan andra anser att problemen blir större då. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Forskningen visar tydligt att folk dricker mycket mer alkohol om konsumtionen sker på krogen.
- B) Forskningen visar tydligt att folk dricker mycket mer om konsumtionen sker hemma.
- C) En del forskare menar att gruppsycket gör att folk dricker mer när de besöker en restaurang, men andra forskare menar att den sociala kontrollen på en restaurang gör att folk dricker mindre.
- D) Flera studier visar att restauranger som har välutbildad personal klarar av problem på ett bra sätt.

17. Den så kallade totalkonsumtionsmodellen har länge varit viktig för svensk alkoholpolitik. Vad går denna modell ut på? Hur väl fungerar den i dagens svenska samhälle?

18. Medlemskapet i EU har påverkat förutsättningarna för Sverige att föra den traditionella alkoholpolitiken. Diskutera vilka effekterna har blivit. Vad är det som gör det svårare för Sverige att behålla sin restriktiva politik? Vilka alternativ finns det till restriktioner, höga skatter etc?

19. Diskutera om det är bra att folk dricker alkohol på krogen istället för i hemmet. Vad är det som talar för att det är bättre att dricka på krogen än hemma? Vad är det som istället talar för att det blir mer problem om man dricker på krogen? Vad kan restaurangbranschen göra för att minska de problem som konsumtion av alkohol kan medföra?

3. Alkoholbruk, alkoholmissbruk och alkoholskador (s. 75-108)

1. Flera undersökningar visar att många svenskar dricker så mycket alkohol att det leder till problem när det gäller familjelivet, hälsan och arbetet. Hur många är det som dricker så mycket att det leder till sådana problem?

- A) 25.000-50.000
- B) 100.000-150.000
- C) 250.000-300.000
- D) 500.000-550.000

2. Årligen inträffar det flera dödsfall som förknippas med hög alkoholkonsumtion. Hur många dödsfall per år beräknar man beror på för hög konsumtion av alkohol?

- A) 500-1.000
- B) 2.000-3.000
- C) 5.000-6.000
- D) 10.000-12.000

3. En betydande andel av de svenska männen beräknas någon gång under sitt liv ha problem med alkohol. Ungefär hur stor andel av männen brukar man anta får sådana problem?

- A) 10 procent
- B) 20 procent
- C) 30 procent
- D) 40 procent

4. Årligen omhändertar polisen en hel del fyllerister. Ungefär hur många fyllerister brukar polisen omhändertata under ett år?

- A) 50.000-75.000
- B) 100.000-125.000
- C) 200.000-225.000
- D) 300.000-325.000

5. Ofta finns det alkohol med i bilden när det sker ett våldsbrott. Ungefär vid hur stor andel av våldsbrotten beräknar man att det finns alkohol med i bilden?

- A) Åtminstone 10-20 procent
- B) Åtminstone 30-40 procent
- C) Åtminstone 50-60 procent
- D) Åtminstone 70-80 procent

6. Vilken effekt på människan har alkohol i små doser?

- A) Alkohol i små doser har en sövande och avslappnande effekt.
- B) Alkohol i små doser har en uppiggande effekt.
- C) Alkohol i små doser påverkar inte en människa.
- D) Alkohol i små doser gör folk irriterade.

7. Alkohol påverkar människor. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktigt?

- A) Medan vissa blir glada och positiva av att dricka alkoholdrycker, blir andra snabbt ledsna eller aggressiva.
- B) Alla blir glada och positiva av att dricka alkoholdrycker.
- C) Alla blir ledsna eller aggressiva av att dricka alkoholdrycker.
- D) Man blir vare sig glad och positiv eller ledsen och aggressiv av att dricka alkoholdrycker.

8. Påverkas effekterna av alkoholen av hur man konsumerar alkohol, det vill säga kan man uppleva olika effekter med exakt samma koncentration av alkohol i blodet, beroende på hur alkoholen har konsumerats? Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Det spelar inte någon roll hur man konsumerar alkohol med tanke på alkoholens effekter.
- B) Den som får i sig mycket alkohol snabbt, exempelvis genom att dricka ett glas starksprit, får en snabb berusningseffekt.
- C) Den som dricker alkohol långsamt, exempelvis genom att dricka flera glas vin eller några nubar under en måltid, får en långsammare och mindre berusningseffekt.
- D) Den som dricker starksprit snabbt blir också snabbare av med berusningen.

9. Påverkas berusningseffekten av om man äter och dricker en alkoholfri dryck samtidigt som man dricker alkohol? Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Den som dricker på fastande mage blir mycket mer berusad än den som äter och dricker samtidigt.
- B) Man kan få dubbelt så hög alkoholkoncentration i blodet om man dricker alkohol utan att äta.
- C) Man kan få mycket högre alkoholkoncentration i blodet om man dricker alkohol utan att dricka vatten eller annan alkoholfri dryck samtidigt.
- D) Berusningseffekten av alkohol kan inte påverkas av mat eller alkoholfria drycker.

10. Spelar det någon roll vilken typ av vin man dricker vad gäller berusningseffekten? Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Rött vin ger en snabbare berusning än vad andra viner med samma alkoholhalt gör.
- B) Vitt vin ger en snabbare berusning än vad andra viner gör.
- C) Sött vin ger en snabbare berusning än vad andra viner gör.
- D) Mousserande vin (innehåller koldioxid/kolsyra) ger en snabbare berusning än vad andra viner gör.

11. Är det någon skillnad mellan öl och andra alkoholdrycker vad gäller hur berusad man blir? Vilket av följande påstående stämmer?

- A) Det är ingen skillnad mellan öl, vin och sprit.
- B) Ölets kolhydrater gör att berusningen går saktare, men istället stannar alkoholen kvar i kroppen längre.
- C) Ölets kolhydrater gör att man inte blir berusad alls.
- D) Den berusning man får av öl, försvinner från kroppen mycket snabbare.

12. Kroppen har en förmåga att bryta ned alkohol. Vilket organ i kroppen är det som huvudsakligen förbränner alkohol?

- A) Magsäcken
- B) Tarmarna
- C) Levern
- D) Gallan

13. Vid konsumtion av samma mängd alkohol, får en kvinna en högre koncentration av alkohol i blodet än vad en man får. Vad beror detta på?

- A) Kvinnorna väger mindre.
- B) Män bryter ned uppemot 20 procent av alkoholen i magsäcken, vilket kvinnor inte gör.
- C) Eftersom män har en större andel vatten i sin kropp och kvinnor en större andel fett, späds alkoholen ut mer hos männen.
- D) Kvinnor har mindre vana än män att dricka alkohol.

14. Kvinnor har en lägre gräns för riskabel alkoholkonsumtion än vad män har. Kunskaperna om skillnaderna är fortfarande begränsade, men att kvinnor bör dricka mindre än vad män gör står klart. Hur mycket mindre än män anser flertalet forskare och läkare i vårt land att en kvinna ska dricka?

- A) 10 procent mindre
- B) 25 procent mindre
- C) 50 procent mindre
- D) 75 procent mindre

15. Det finns stora åldersskillnader vad gäller kroppens förmåga att bryta ned alkohol. Ungdomar har en sämre förmåga än vuxna. Varför?

- A) Kroppen har inte tränats att tåla alkohol än.
- B) Växande ungdomar har inte utvecklat kroppens system för att bryta ned alkohol fullt ut.
- C) Ungdomarna har för lite erfarenhet av hur man dricker alkohol.
- D) Ungdomar har för dåligt omdöme för att dricka alkohol.

16. Hjärnan påverkas kraftigt av alkoholen. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Alkohol stimulerar hjärnans lustcentra.
- B) Lite alkohol gör att vi kan reagera mycket snabbare eftersom vi blir mer avslappnade.
- C) När vi dricker alkohol förändras tidsuppfattningen; vi lever i nuet helt enkelt.
- D) Alkohol gör att vi lätt får ångest.

17. Kroppen kan inte förbränna hur mycket alkohol som helst. En vuxen person omsätter normalt 0,08 till 0,12 gram alkohol per kilo kroppsvikt och timme. Hur mycket alkohol kan en person som väger 70 kilo göra sig av med på en timme?

- A) Alkoholen i 2-2,5 cl starksprit eller 4-5 cl starkvin eller 6-8 cl lättvin eller 1 halv burk folköl.
- B) Alkoholen i 4-4,5 cl starksprit eller 8-9 cl starkvin eller 20-25 cl lättvin eller 2 burkar folköl.
- C) Alkoholen i 6-7 cl starksprit eller 10-12 cl starkvin eller 30-40 cl lättvin eller 3 burkar folköl.
- D) Alkoholen i 10-12 cl starksprit eller 14-16 cl starkvin eller 30-40 cl lättvin eller 4 burkar folköl.

18. Går det att skynda på kroppens förbränning av alkohol?

- A) Ja, genom att bada bastu.
- B) Ja, genom att motionera kraftigt.
- C) Ja, genom att dricka uppiggande kaffe.
- D) Nej.

19. Alkoholhalten i kroppen mäts i promille, vilket är detsamma som vikten alkohol uttryckt i milligram per gram blod. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Vid 0,2 promille är man avspänd och kan köra bil utan problem.
- B) En del forskare menar att man har den optimala berusningen vid 0,6 promille.
- C) Vid 0,9 promille är man rejält påverkad och de flesta känner att de inte ska dricka mer.
- D) 3 promille klarar de flesta av utan problem.

20. Ett standardglas alkoholdryck innehåller 12 gram ren alkohol. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Ett standardglas är lika som 4 centiliter sprit (40%), 15 cl vin (12%), 33 cl starköl eller 45 cl folköl.
- B) Ett standardglas är lika som 4 centiliter sprit (40%), 15 cl vin (12%), 60 cl starköl eller 80 cl folköl.
- C) Ett standardglas är lika som 4 centiliter sprit (40%), 25 cl vin (12%), 60 cl starköl eller 80 cl folköl.
- D) Ett standardglas är lika som 4 centiliter sprit (40%), 10 cl vin (12%), 15 cl starköl eller 25 cl folköl.

21. Ungefär hur många standardglas måste en person som väger 60-80 kilo dricka för att få en alkoholkoncentration på 0,8 promille i blodet?

- A) 1 glas.
- B) 2 glas
- C) 3,5 glas
- D) 5 glas

22. Vilken veckokonsumtion anser man i Sverige knappast är någon fara vad gäller vanebildning eller andra skadliga verkningar på sikt, åtminstone om man inte dricker upp allt på en gång?

- A) Upp till 14 standardglas per vecka för män och 9 standardglas per vecka för kvinnor.
- B) Upp till 15-35 standardglas per vecka för män och 10-25 standardglas för kvinnor.
- C) Upp till 35-40 standardglas per vecka för män och 25-30 standardglas per vecka för kvinnor.
- D) Över 40 standardglas per vecka för män och över 30 standardglas per vecka för kvinnor.

23. Vilken veckokonsumtion anser man i Sverige innebär att man är inne i riskzonen och att det är nödvändigt att se upp med sitt drickande?

- A) Upp till 14 standardglas per vecka för män och 9 standardglas per vecka för kvinnor.
- B) Upp till 15-35 standardglas per vecka för män och 10-25 standardglas för kvinnor.
- C) Upp till 35-40 standardglas per vecka för män och 25-30 standardglas per vecka för kvinnor.
- D) Över 40 standardglas per vecka för män och över 30 standardglas per vecka för kvinnor.

24. Vilken veckokonsumtion anser man i Sverige innebär att man definitivt dricker för mycket och att risken för beroende och skador är så stor att man omedelbart bör dra ned på konsumtionen?

- A) Upp till 14 standardglas per vecka för män och 9 standardglas per vecka för kvinnor.
- B) Upp till 15-35 standardglas per vecka för män och 10-25 standardglas för kvinnor.
- C) Upp till 35-40 standardglas per vecka för män och 25-30 standardglas per vecka för kvinnor.
- D) Över 40 standardglas per vecka för män och över 30 standardglas per vecka för kvinnor.

25. Blir alla lika fulla i alla länder när man dricker, eller kan kulturen påverka om man berusar sig eller inte? Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) I folkrika länder som Italien, Frankrike, Spanien och Tyskland är det riskfyllda berusningsdrickandet ovanligt.
- B) I länder som Sverige, Norge, Finland och Ryssland är det vanligare med riskfyllt berusningsdrickande.
- C) Det är ingen skillnad mellan olika länder.
- D) Kulturen påverkar inte alls hur folk dricker alkohol.

26. Hur mycket alkohol innehåller en flaska folköl av den traditionella typen med en alkoholhalt på cirka 3,5 volymprocent (33 cl)?

- A) 6 gram ren alkohol
- B) 9 gram ren alkohol
- C) 12 gram ren alkohol
- D) 16 gram ren alkohol

27. Hur mycket alkohol innehåller en flaska mellanöl (33 cl)?

- A) 9 gram ren alkohol
- B) 12 gram ren alkohol
- C) 16 gram ren alkohol
- D) 20 gram ren alkohol

28. Hur mycket alkohol innehåller en flaska starköl (33 cl)?

- A) 9 gram ren alkohol
- B) 12-15 gram ren alkohol
- C) 20 gram ren alkohol
- D) 30 gram ren alkohol

29. Hur mycket alkohol innehåller en flaska vanligt vin med en alkoholhalt runt 11-12 volymprocent (75 cl)?

- A) 15 gram ren alkohol
- B) 30 gram ren alkohol
- C) 40 gram ren alkohol
- D) 60 gram ren alkohol

30. Hur mycket alkohol innehåller ett glas vanligt vin med en alkoholhalt runt 11-12 volymprocent (15 cl)?

- A) 25 gram ren alkohol
- B) 18 gram ren alkohol
- C) 12 gram ren alkohol
- D) 8 gram ren alkohol

31. Hur mycket alkohol innehåller ett glas vanlig sprit med en alkoholhalt runt 40 volymprocent (4 cl)?

- A) 20 gram ren alkohol
- B) 16 gram ren alkohol
- C) 13 gram ren alkohol
- D) 8 gram ren alkohol

32. Det finns alkohol även i en lättöl. Hur mycket alkohol motsvarar två flaskor lättöl?

- A) 0,5 flaska folköl, en fjärdedels burk starköl, ett litet glas vin (5 cl) eller 1 centiliter sprit.
- B) 1 flaska folköl, en halv burk starköl, ett medelstort glas vin (10 cl) eller 3 centiliter sprit.
- C) 1,5 flaska folköl, en tredjedels burk starköl, ett glas vin (15 cl) eller 5 centiliter sprit.
- D) 4 cl sprit, 15 cl vin, en flaska starköl eller en burk folköl.

33. Det diskuteras mycket om en måttfull och regelbunden konsumtion av alkoholdrycker kan ha några positiva effekter på hälsan. Vilket svar kan forskningen ge idag på denna fråga?

- A) En måttlig och regelbunden konsumtion av alkohol har definitivt inte några positiva effekter på hälsan.
- B) En måttlig och regelbunden konsumtion av alkohol har helt klart positiva effekter på hälsan.
- C) En måttlig och regelbunden konsumtion av alkohol klarar så få av att det är ointressant om en sådan konsumtion har positiva effekter på hälsan.
- D) En måttlig och regelbunden konsumtion av alkohol kan ha vissa positiva effekter på hälsan.

34) Alkoholen skapar stora kostnader för samhället. Vilken eller vilka typer av kostnader förorsakar missbruket av alkohol vårt samhälle?

- A) Kostnader för produktionsbortfall som beror på dödsfall, förtidspensionering, sjukfrånvaro etc.
- B) Kostnader för hälso- och sjukvård.
- C) Kostnader för social- och kriminalvård.
- D) Kostnader för förebyggande åtgärder, exempelvis för trafiksäkerhet, information och utbildning av ungdomar, gravida kvinnor etc.

35. Medan en hög och i vissa fall måttlig konsumtion av alkohol kan ge svåra skador på hälsan, tyder vissa vetenskapliga studier på att en måttlig konsumtion av alkohol kan ha positiva effekter på hälsan. Vilken typ av positiva effekter på hälsan kan alkohol ha enligt dessa studier?

- A) Främst som ett skydd mot cancer.
- B) Främst som ett skydd mot hjärt- och kärlsjukdomar.
- C) Främst som ett skydd mot reumatism.
- D) Främst som ett skydd mot dålig kondition.

36. Det finns olika typer av alkoholskador. Vilken eller vilka av följande skador är olika typer av alkoholskador?

- A) Akuta medicinska skador.
- B) Kroniska medicinska skador.
- C) Psykiska skador.
- D) Sociala skador.

37. En hög konsumtion av alkohol kan ge olika kroniska medicinska skador. Vilken eller vilka av följande skador kan hög alkoholkonsumtion leda till?

- A) Leversjukdomar som fettlever och skrumplever.
- B) Hjärnskador.
- C) Inflammation i bukspottkörteln.
- D) Diabetes.

38. Långvarigt alkoholmissbruk kan ge olika skador på kroppens delar. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Långvarigt alkoholmissbruk kan ge hudsjukdomar, ex. ansiktsrodnad, stora rivsår, sköra blåsor på händerna, eksem och nässelutslag.
- B) Långvarigt alkoholmissbruk kan ge skador på centrala nervsystemet, ex. skada balansen och minnet.
- C) Långvarigt alkoholmissbruk kan ge andra skador på nervsystemet, ex. resultera i minskad känsel och muskelsvaghet.
- D) Långvarigt alkoholmissbruk kan skada hjärtmuskeln så att svåra hjärtproblem uppstår.

39. Långvarigt alkoholmissbruk kan ge olika skador på kroppens delar. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Långvarigt alkoholmissbruk kan skada benmärgen så att man får ökad benägenhet för blödningar och infektioner.
- B) Långvarigt alkoholmissbruk kan medföra att testiklar respektive äggstockar skruppnar och inte fungerar längre.
- C) Långvarigt alkoholmissbruk kan försvaga skelettet så att man lätt drabbas av exempelvis benbrott.
- D) Långvarigt alkoholmissbruk kan ge cancer i bland annat svalg, struphuvud och matstrupe.

40. Det finns ett starkt samband mellan konsumtion av alkohol samt våld och olyckor. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Man räknar med att alkoholen står för 30 procent av alla olyckor med dödlig utgång.
- B) 20-40 procent av de personer som kommer till sjukhusens akutmottagningar är alkoholpåverkade eller alkoholberoende.
- C) Eftersom alkohol gör folk avslappnade är det ovanligt att berusade råkar ut för olyckor.
- D) De som är berusade har svårt att slåss och bråka.

41. Det finns ett starkt samband mellan trafikolyckor och alkohol. Vilket eller vilka av dessa påståenden stämmer?

- A) Undersökningar tyder på att berusning kan vara en orsak till en femtedel av trafikolyckorna.
- B) Undersökningar tyder på att berusning kan vara en orsak till nära en tredjedel av trafikolyckorna.
- C) Berusning står bakom 25 procent av alla trafikolyckor med dödlig utgång.
- D) Berusning står bakom 50 procent av alla trafikolyckor med dödlig utgång.

42. Flera undersökningar visar att alkoholkonsumtion och brottslighet, särskilt våldsbrott, hör nära samman. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Av alla gärningsmän som grips för våldsbrott, är omkring 70-80 procent påverkade av alkohol.
- B) Av manliga offer för polisanmält våld är cirka 45 procent alkoholpåverkade.
- C) Av de kvinnliga offren för polisanmält våld är ca 30 procent påverkade av alkohol.
- D) Majoriteten av de män som dömts för kvinnomisshandel var påverkade av alkohol när misshandeln genomfördes.

43. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Det är många av alla de tillfällen där berusning förekommer som resulterar i våld.
- B) Det är mycket få av alla de tillfällen där berusning förekommer som resulterar i våld.
- C) Den största delen av befolkningen betar sig inte våldsamt efter en måttlig alkoholkonsumtion.
- D) När den totala alkoholkonsumtionen i Sverige har minskat, har inte en motsvarande minskning av våldet inträffat.

44. Om alkoholdrycker missbrukas är risken stor att man blir beroende, då alkohol tillhör de beroendeframkallande medlen. Det finns dock skillnader mellan alkohol och andra beroendeframkallade medel såsom narkotika. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Alkoholdrycker har funnits i civiliserade mänskliga samhällen i årtusenden.
- B) Flertalet individer kan hantera alkohol på ett måttfullt sätt, så att varken beroende eller skador uppkommer.
- C) Alkohol är något som accepteras i flertalet kulturer, också i den svenska.
- D) Alkoholforskare brukar dock framhålla att det ur beroendesynpunkt och farmakologisk synpunkt finns större likheter än skillnader mellan alkohol och andra beroendeframkallande medel.

45. Om alkoholdrycker missbrukas är risken stor att man blir beroende, då alkohol tillhör de beroendeframkallande medlen. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Dricker man mycket alkohol blir man snabbt alkoholiserad.
- B) Utvecklingen mot ett alkoholberoende sker gradvis och inte över en natt.
- C) Det är bara vissa personer som på grund av ärftliga fel kan bli alkoholister, medan de som inte har ett sådant fel inte heller kan bli alkoholiserade.
- D) Alla människor som missbrukar alkohol kan också bli alkoholiserade.

46. Ju mer alkohol man dricker, desto mer berusad blir man. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Effekten av alkohol avtar med en långsiktig hög konsumtion.
- B) Effekten av alkohol är alltid lika, oberoende av hur mycket och ofta man dricker.
- C) Den som dricker mycket alkohol måste med tiden dricka mer för att uppnå samma grad av berusning.
- D) Alkoholmissbrukaren kompenserar en ökad tolerans av alkohol genom att dricka mer.

47. För den som missbrukar och blir beroende av alkohol uppstår olika effekter. Vilka av följande effekter är vanliga?

- A) Den som dricker alkohol mycket och ofta kommer efter en tid att känna sig dålig när kroppen saknar alkohol, man får abstinensbesvär.
- B) Den som dricker alkohol mycket och ofta blir avslappnad och avspänd.
- C) Abstinensbesvären försvinner om man dricker alkohol igen, och behovet av att fylla på mer alkohol för att bli av med dessa besvär är en viktig orsak till alkoholism.
- D) Det är mycket ovanligt att den som dricker stora mängder alkohol ofta och regelbundet får abstinensbesvär.

48. Alkoholisterna står för en stor del av de bekymmer alkoholen orsakar samhället. Vilket eller vilka påståenden stämmer för en alkoholist?

- A) Det är lätt att märka vem som är alkoholist.
- B) Det är vanligt att alkoholister lyckas dölja sina problem skickligt och länge.
- C) Alkoholistens fasad utåt kan vara perfekt, samtidigt som de egentligen har svåra bekymmer med alkoholen.
- D) Den som har bekymmer med alkoholen har också svårt att dölja dessa bekymmer.

49. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer för en alkoholist?

- A) De som blir alkoholister har ofta svåra problem med alkoholen redan från den stund de börjar dricka alkohol.
- B) En alkoholist har ofta börjat med ett normalt socialt drickande, som sedan förändras till alkoholmissbruk.
- C) Det händer nästan aldrig att den som lärt sig att bruka alkohol på ett måttfullt sätt, omedvetet utvecklar alkoholproblem med tiden.
- D) Det är större risk att drabbas av alkoholmissbruk om man börjar att dricka alkohol när man är ung, i jämförelse om man väntar med alkoholdebuten några år.

50. Alkoholism har många olika orsaker och forskarna har fortfarande många obesvarade frågor att söka svaret till. Vilket eller vilka av dessa påståenden är riktiga?

- A) Det finns individuella skillnader i känsligheten för alkohol.
- B) I stort sett alla människor har samma känslighet för alkohol.
- C) En del kan dricka mycket alkohol utan problem medan andra lättare drabbas av skador och snabbt utvecklar ett beroende av alkohol.
- D) Alla män tål alkohol bra, medan kvinnor och ungdomar däremot tål alkohol sämre.

51. Även om det finns många obesvarade frågor kvar, känner forskarna till vissa av de orsaker som finns bakom alkoholism. Vilket eller vilka påståenden stämmer för de kunskaper dagens forskare har?

- A) Alkoholism är endast en ärftlig sjukdom som beror på en genetiskt ärftlig skada.
- B) Det är endast folks livssituation, olika sociala faktorer, som är orsaken till om man blir alkoholist eller ej.
- C) Man känner inte alls till varför vissa blir alkoholister.
- D) Flertalet forskare menar att alkoholism beror på ett samspel mellan ärftliga faktorer och miljöns (den sociala omgivningen) påverkan.

52. En del forskare skiljer mellan olika typer av alkoholister, typ 1-alkoholister respektive typ 2-alkoholister. Vilka eller vilket av följande påståenden stämmer?

- A) Typ-1 alkoholister har främst ett miljöberoende alkoholproblem, och debuterar vanligen som alkoholister när de är äldre än 25 år.
- B) Typ-2 alkoholister har vanligen alkoholproblem före 25-årsåldern, och deras alkoholproblem anses vara genetiskt betingad och starkt ärftlig.
- C) Typ-1 alkoholism är den allra vanligaste.
- D) Typ-2 alkoholism är den allra vanligaste.

53. Det finns olika kriterier för att kunna upptäcka när en person börjar bli alkoholberoende. Vilka av följande kriterier anser läkarna är rimliga?

- A) Personen har ett starkt behov, sug eller tvång att dricka alkohol.
- B) Personen tar sig ett glas vin till maten varje dag.
- C) Personen har svårigheter att kontrollera den egna konsumtionen av alkohol och dricker mer än vad tanken var från början.
- D) Personen behöver en återställare för att bli av med abstinenssymtom som ångest, skakningar, svettningar och illamående.

54. Det finns ytterligare kriterier för att kunna upptäcka när en person börjar bli alkoholberoende. Vilka av följande kriterier anser läkarna är rimliga?

- A) Personen blir glad, dansar gärna och tappar sin blyghet efter några glas alkohol.
- B) Personen får ökad tolerans mot alkohol och behöver dricka 50 procent mer alkohol för att uppleva samma berusningseffekt som tidigare.
- C) Personen lägger ned stor tid på att planera sitt drickande, men får ett tilltagande ointresse för familj, arbete, vänner etc.
- D) Personen fortsätter att dricka mycket alkohol trots vetskap om att det leder till kroppsliga eller psykiska skador.

55. Många alkoholläkare anser att det finns sex typiska kriterier för att upptäcka en person som missbrukar alkohol. Hur många av dessa sex kriterier brukar läkarna anse ska vara uppfyllda för att en person ska betecknas som alkoholist?

- A) 6
- B) 5
- C) 4
- D) 3

56. Det finns mängder med metoder som har syfte att hjälpa alkoholister. Det finns ett 40-tal olika att välja mellan. Vilket eller vilka av dessa påståenden stämmer?

- A) Forskning visar att de flesta av dessa metoder har marginella om några positiva effekter.
- B) Samtalsterapi botar de flesta alkoholister.
- C) Kognitiv beteendeterapi där man försöker lära alkoholisten att förstå och hantera sina problem, fungerar bättre än många andra metoder.
- D) Prognosen för att en alkoholist som saknar eller bara har ett litet socialt nätverk ska bli med sitt missbruk är dålig.

57. Diskutera riskerna för missbruk av alkohol bland dem som arbetar inom restaurangbranschen. Finns det större risker för denna personal än bland de som arbetar på andra arbetsplatser, i så fall vilka? Om du anser att det finns större risker för restaurangpersonal, vad kan man i så fall göra för att minska riskerna?

58. Det finns olika inställningar till alkoholismens orsaker bland forskare. Bland annat anser vissa forskare att alkoholism är en huvudsakligen fysiologisk sjukdom, medan andra anser att miljön och den sociala omgivningen är det viktiga. Diskutera de olika uppfattningarna om alkoholism. Vilka är dessa uppfattningar och vad skiljer dem åt? Vilka olika åsikter finns om möjligheterna att bota alkoholism? Har du någon personlig erfarenhet av alkoholiserade människor? Har du i så fall funderat över vad deras alkoholproblem kan bero på?

59. Under det senaste decenniet har man kunnat läsa om vetenskapliga studier som hävdar att ett måttligt bruk av alkohol kan ha positiva effekter på hälsan. Diskutera vilka positivt effekter som kan finnas? Är det någon skillnad mellan olika alkoholdryckers eventuella positiva effekter? Innebär dessa vetenskapliga studier något för restaurangerna och hanteringen av alkoholdrycker?

4. Alkohollagen (s. 111-157)

1. Vilken myndighet är det som har ansvaret för tillstånd och kontroll inom alkoholområdet.

- A) Alkoholinspektionen
- B) Socialstyrelsen
- C) Statens Folkhälsoinstitut
- D) Sveriges kommuner och landsting

2. Det är viktigt att dem som arbetar med servering av alkohol har goda kunskaper. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Flera undersökningar visar att restaurangpersonalens kunskaper inte påverkar hur gästerna på krogen betar sig.
- B) Forskning visar att den personal som genomgått utbildning i ansvarsfull alkoholhantering är bättre på att sköta ordningen på en restaurang.
- C) Forskning visar att det räcker att personalen har goda kunskaper för att kunna sköta verksamheten bra.
- D) Forskning visar att det inte räcker att personalen har goda kunskaper för att sköta verksamheten bra, utan de behöver också arbeta med sina attityder, färdigheter och sin praxis.

3. Var får en restaurang tillstånd för att servera alkoholdrycker?

- A) Polisen
- B) Länsstyrelsen
- C) Kommunen
- D) Landstinget

4. I alkohollagen ges definitioner på olika typer av alkoholdrycker. Vilka olika sådana drycker finns det enligt den svenska alkohollagen?

- A) Sprit, starkvin, lättvin, starköl och mousserande vin.
- B) Sprit, likör, starkvin, lättvin, mousserande vin, starköl, mellanöl.
- C) Spritdrycker, vin, öl och andra jästa alkoholdrycker
- D) Sprit, starkvin, mousserande vin, vin, starköl, mellanöl, folköl.

5. Vilket mått används i alkohollagen för att ange alkoholhalten i en alkoholdryck?

- A) Enbart viktprocent.
- B) Enbart volymprocent.
- C) Både vikt- och volymprocent.
- D) Procent i allmänhet.

6. Hur definierar alkohollagen vad som är en alkoholdryck?

- A) En dryck som innehåller alkohol.
- B) En dryck som innehåller minst 10 volymprocent alkohol.
- C) En dryck som innehåller minst 5 volymprocent alkohol.
- D) En dryck som innehåller minst 2,25 volymprocent alkohol.

7. Vad är alkohollagens definition på alkohol?

- A) Bara etylalkohol.
- B) All sprit.
- C) Bara alkohol från vin.
- D) Etylalkohol och metanol.

8. Vad är alkohollagens definition på en spritdryck?

- A) En alkoholdryck som innehåller sprit.
- B) En alkoholdryck som är destillerad.
- C) En alkoholdryck som innehåller minst 30 volymprocent sprit.
- D) En alkoholdryck som innehåller minst 40 volymprocent sprit.

9. Vad är den högsta tillåtna alkoholhalten på spritdrycker?

- A) Max 40 volymprocent.
- B) Max 50 volymprocent.
- C) Det finns ingen övre gräns.
- D) Max 75 volymprocent.

10. Vad är den högsta tillåtna alkoholhalten på vin?

- A) Max 22 volymprocent.
- B) Max 16 volymprocent.
- C) Max 15 volymprocent.
- D) Det finns ingen övre gräns.

11. Vad är den högsta tillåtna alkoholhalten på starköl?

- A) Max 7,5 volymprocent.
- B) Max 10 volymprocent.
- C) Max 22 volymprocent.
- D) Det finns ingen övre gräns.

12. Hur mycket alkohol tillåter alkohollagen att öl, det som ofta kallas folköl, får ha?

- A) 1,5-2,25 volymprocent.
- B) 2,25-3,5 viktprocent.
- C) 2,25-3,5 volymprocent.
- D) 3,0-3,5 volymprocent.

13. Hur anger alkohollagen att öl ska vara framställd?

- A) En jäst och odestillerad dryck som är framställd med torkat eller rostat malt som huvudsakligt extraktgivande ämne.
- B) En odestillerad dryck som är framställd med torkat eller rostat malt som enda extraktgivande ämne.
- C) En odestillerad dryck som har bryggs.
- D) En jäst dryck som är framställd med torkat eller rostat malt som huvudsakligt extraktgivande ämne.

14. Vilken är alkohollagens definition av starköl?

- A) En jäst och odestillerad dryck som är framställd med torkat eller rostat malt som huvudsakligt extraktgivande ämne och som innehåller mer än 3,5 volymprocent alkohol.
- B) En odestillerad dryck som är framställd med torkat eller rostat malt som huvudsakligt extraktgivande ämne och som innehåller mer än 3,5 viktprocent alkohol.
- C) En jäst dryck som är framställd med humle som huvudsakligt extraktgivande ämne och som innehåller mer än 3,5 viktprocent alkohol.
- D) En odestillerad dryck som är framställd med torkat eller rostat malt som huvudsakligt extraktgivande ämne och som innehåller mer än 4,5 viktprocent alkohol. Öl mellan 3,5 och 4,5 volymprocent kallas mellanöl.

15. Vad är alkohollagens definition på vin?

- A) Med vin förstås en alkoholdryck som är framställd genom jäsning av enbart druvor eller druvmust och som innehåller högst 22 volymprocent alkohol och som inte är spritdryck, starköl eller öl.
- B) Med vin förstås en alkoholdryck som är framställd genom jäsning av druvor eller druvmust eller av bär, frukt eller andra växtdelar samt andra alkoholdrycker som innehåller minst 2,25 och högst 22 volymprocent alkohol och som inte är spritdryck, starköl eller öl.
- C) Med vin förstås en alkoholdryck som är framställd genom jäsning av druvor eller druvmust eller av bär, frukt eller andra växtdelar samt andra alkoholdrycker som innehåller högst 16 volymprocent alkohol och som inte är spritdryck, starköl eller öl. Motsvarande alkoholdryck som har 16-22 volymprocent alkohol kallas starkvin.
- D) Med vin förstås en alkoholdryck som är framställd genom jäsning av druvor eller druvsaft. Som vin räknas även sådant vin som i framställningen har tillsatts sprit framställd av vinprodukter och som har en alkoholhalt som inte överstiger 22 volymprocent

16. Vad kallar alkohollagen de drycker som inte är alkoholdrycker?

- A) Alkohol fria drycker.
- B) Drycker utan alkohol.
- C) Lågalkoholdrycker.
- D) Lättdrycker.

17. Vad är alkohollagens definition på en lättdryck?

- A) En dryck som helt saknar alkohol.
- B) En dryck med maximalt 0,5 volymprocent alkohol.
- C) En dryck som antingen är fri från alkohol eller innehåller högst 2,25 volymprocent alkohol.
- D) En dryck som antingen är fri från alkohol eller innehåller högst 3,5 volymprocent alkohol.

18. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) En flaska lättöl (33 cl) som innehåller 2,25 volymprocent alkohol har lika mycket alkohol som i 0,5 centiliter 40-procentig sprit.
- B) En flaska lättöl (33 cl) som innehåller 2,25 volymprocent alkohol har lika mycket alkohol som i 1 centiliter 40-procentig sprit.
- C) En flaska lättöl (33 cl) som innehåller 2,25 volymprocent alkohol har lika mycket alkohol som i 2 centiliter 40-procentig sprit.
- D) En flaska lättöl (33 cl) som innehåller 2,25 volymprocent alkohol har lika mycket alkohol som i 3 centiliter 40-procentig sprit.

19. Vilken typ av alkoholdryck (enligt alkohollagen) är en likör med en alkoholhalt på 21 procent?

- A) Spritdryck.
- B) Starkvin.
- C) Likör.
- D) Drink.

20. Irish Coffe är en drink som blandas av kaffe och whiskey. Vilken typ av dryck är det enligt alkohollagen om blandningen innehåller cirka 10 volymprocent alkohol?

- A) Drink.
- B) Spritdryck.
- C) Vin.
- D) Kaffedrink.

21. Cider har blivit en populär dryck. Vilken typ av dryck är cider enligt alkohollagen, under förutsättning att den har en alkoholhalt som är högre än 2,25 volymprocent?

- A) Cider.
- B) Vin.
- C) Jäst fruktdryck.
- D) Omfattas ej av alkohollagen.

22. Numera går det att få tillstånd att tillverka inte bara starköl och vin som tidigare, utan även spritdrycker. Får en restaurang tillverka sitt eget starköl eller andra alkoholdrycker för att servera till gästerna?

- A) Nej.
- B) Ja, bara man har ett serveringstillstånd för den aktuella drycken.
- C) Ja, bara man både har ett serveringstillstånd och ett tillverkningsstillstånd för den aktuella drycken.
- D) Ja, om kommunen ger tillstånd till det.

23. En krögare tycker att det är mycket intressant att tillverka sitt eget starköl och sitt eget vin. Vad gäller i ett sådant fall?

- A) Krögaren får inte alls tillverka vin eller starköl.
- B) Krögaren får tillverka vin eller starköl, men måste då söka ett tillverkningsstillstånd.
- C) Krögaren får tillverka vin eller starköl efter tillstånd från kommunen.
- D) Som alla andra får krögaren tillverka vin eller starköl i hemmet för eget behov utan något särskilt tillstånd, men någon försäljning på restaurangen får inte ske.

24. Alkohollagen talar om olika typer av försäljning av alkoholdrycker. Vilka?

- A) Detaljhandel, servering, partihandel.
- B) Systembolaget, detaljhandel, servering, partihandel.
- C) Detaljhandel, postorder, restaurang, grossisthandel.
- D) Systembolaget, vinagenter, restauranger, hotell, bryggerier.

25. Vad avser alkohollagen med försäljning av alkoholdrycker?

- A) Att tillhandahålla alkoholdrycker mot ersättning.
- B) Att med eller utan ersättning tillhandahålla alkoholdrycker.
- C) Att sälja alkoholdrycker på restaurang.
- D) När en restaurang köper alkoholdrycker av en partihandlare.

26. Vad avser alkohollagen med servering av alkoholdrycker?

- A) När en kund får alkoholdrycker, oberoende av om det är på Systembolaget eller på en restaurang.
- B) Så fort någon håller upp ett glas alkoholdryck till någon.
- C) Lagen använder inte det ordet.
- D) Försäljning till konsument för förtäring på det ställe där inköpet sker, exempelvis på restaurangen.

27. Vad avser alkohollagen med detaljhandel med alkoholdrycker?

- A) Lagen tar ej upp det ordet.
- B) Försäljning till konsument, oberoende av om det sker på restaurang eller på Systembolaget.
- C) Försäljning till konsument som inte ska förtära drycken på inköpsstället, vilket i Sverige innebär Systembolaget, förutom folköl som får säljas i handeln.
- D) Försäljning till konsument som inte ska förtära drycken på inköpsstället, vilket i Sverige innebär Systembolaget eller restauranger.

28. Vad avser alkohollagen med partihandel med alkoholdrycker?

- A) Lagen tar ej upp det ordet.
- B) Försäljning som inte riktar sig till slutkonsumenten, exempelvis när en partihandlare säljer till Systembolaget eller en restaurang.
- C) Försäljning till konsument som inte ska förtära drycken på inköpsstället, vilket i Sverige innebär Systembolaget.
- D) Försäljning till konsument som inte ska förtära drycken på inköpsstället, vilket i Sverige innebär Systembolaget eller restauranger.

29. En restaurang vill sälja drycker. Vilka drycker måste man ha någon form av tillstånd för?

- A) Alla drycker.
- B) Starköl, vin och spritdrycker.
- C) Öl, starköl, vin och spritdrycker.
- D) Kaffe, starköl, vin och spritdrycker.

30. Öl (lättöl, folköl) är enligt lagen inte en alkoholdryck. Ändå får en restaurang inte sälja öl hur som helst. Vad gäller?

- A) Det behövs ett utskänkningstillstånd.
- B) Det behövs ett serveringstillstånd.
- C) Det behövs ett öltillstånd.
- D) Det behövs ett tillstånd som visar att restaurangen är godkänd som livsmedelslokal (enligt livsmedelslagen) samt att servering av mat samtidigt bedrivs i lokalen.

31. För att en restaurang ska få servera spritdrycker, vin eller starköl behövs ett särskilt tillstånd. Vilket?

- A) Serveringstillstånd.
- B) Utskänkningstillstånd.
- C) Restaurangtillstånd.
- D) Dryckestillstånd.

32. Var ansöker en restaurang om tillstånd för servering av alkoholdrycker?

- A) Hos länsstyrelsen.
- B) Hos polisen.
- C) Hos Statens Folkhälsoinstitut.
- D) Hos kommunen där restaurangen ligger.

33. För många restauranger är försäljning av alkoholdrycker en viktig del av verksamheten. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) En restaurang har som enda syfte att ge gästerna den service de vill ha och sälja de produkter de vill ha. Det är gästen som bestämmer.
- B) Som restauratör måste man sälja de alkoholdrycker som gästerna vill ha.
- C) En restaurang har som syfte att sälja de produkter som gästerna vill ha, men måste samtidigt se till att servering av alkoholdrycker sker med återhållsamhet och får inte föranleda olägenheter i fråga om ordning och nykterhet.
- D) Det är myndigheterna och inte den enskilda restaurangen som tar hand om de problem onykterhet efter alkoholförtäring kan ge.

34. Vad är rätt för den tid ett serveringstillstånd gäller?

- A) Serveringstillstånd gäller för ett år i taget.
- B) Serveringstillstånd kan avse servering året runt, årligen under en viss tidsperiod, under en enstaka tidsperiod eller vid ett enstaka tillfälle.
- C) Serveringstillstånd kan avse servering året runt, årligen under en viss tidsperiod eller under en enstaka tidsperiod men inte för servering vid ett enstaka tillfälle.
- D) Det finns inga tidsbegränsningar.

35. Om en restaurang får ett serveringstillstånd för servering året runt eller årligen under en viss tidsperiod, vilket påstående stämmer vad gäller den tid som tillståndet gäller under?

- A) Ett år i taget.
- B) Två år i taget.
- C) Tills vidare, men tillståndsmyndigheten kan begränsa tillståndets giltighet till viss tid, men då behövs särskilda skäl.
- D) Tills vidare, men tillståndsmyndigheten kan begränsa tillståndets giltighet till viss tid utan att det behövs särskilda skäl.

36. Har en restaurang en självklar rätt att få ett serveringstillstånd?

- A) Nej. Det företagsekonomiska intresset ska alltid balanseras mot alkoholpolitiska problem, och den saken avgör myndigheterna. Därför kan även en seriöst skött restaurang utan skatteskulder etc. nekas ett tillstånd.
- B) Ja, alla restauranger har rätt att få ett serveringstillstånd.
- C) Nej, det är bara de restauranger som är medlemmar i en arbetsgivarförening som kan få serveringstillstånd.
- D) Ja, men bara under förutsättning att krögaren har gjort rätt för sig gentemot skattemyndigheterna.

37. Kan kommunen fastslå särskilda villkor för en restaurang som får serveringstillstånd?

- A) Ja. Kommunen kan kräva att det finns vakter.
- B) Ja. Kommunen kan ställa krav på serveringslokalernas utformning, begränsa serveringstiderna, begränsa servering av alkoholdrycker till den tid när bordsservering förekommer etc.
- C) Kommunen kan inte fastslå särskilda regler, men det kan däremot länsstyrelsen göra.
- D) Nej. Kommunen kan endast antingen avslå eller tillstyrka en ansökan om tillstånd.

38. Kan myndigheterna förändra villkoren för ett serveringstillstånd efter att man väl har fått det?

- A) Nej.
- B) Ja. Kommunen kan fastslå särskilda regler när som helst.
- C) Ja, men det är bara länsstyrelsen som kan göra det.
- D) Ja, men det är bara Statens Folkhälsoinstitut som kan göra det.

39. Det är kommunerna som tilldelar serveringstillstånd. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Kommunen har vetorätt och kan därmed vägra ett serveringstillstånd utan att restaurangen kan överklaga det.
- B) Kommunen har inte längre någon vetorätt, men däremot har länsstyrelsen det.
- C) Kommunen har inte längre någon vetorätt, utan om kommunen säger nej kan man överklaga till socialstyrelsen.
- D) Kommunen har inte längre någon vetorätt utan man kan överklaga ett nej till domstol.

40. En restaurang har fått ett serveringstillstånd tills vidare. Kan kommunen dra in detta tillstånd för en kortare period, till exempelvis några dagar?

- A) Ja, om det anses nödvändigt för upprätthållande av ordning, exempelvis vid ett stort idrottsevenemang.
- B) Nej, aldrig.
- C) Ja, men endast om det uppstår akuta problem så att polisen måste ingripa.
- D) Ja, men först efter en förvarning på minst två månader.

41. En restaurang söker serveringstillstånd men kommunen säger nej. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer.

- A) Det räcker med att kommunen säger nej.
- B) Kommunen kan bara säga nej om länsstyrelsen håller med.
- C) Kommunen kan säga nej och hänvisa till sitt lokala alkoholpolitiska program.
- D) Kommunen kan säga nej men måste då motivera sitt nekande på ett tydligt sätt. Skälen måste således vara precisa och kommunen är även skyldig att ange hur man överklagar beslutet.

42. En restaurang kan få serveringstillstånd för spritdrycker, vin och öl eller för en eller två av dessa drycker. Vilket påstående stämmer för en restaurang som serverar alkoholsvaga drinkar, exempelvis Irish Coffe som blandas av kaffe och whiskey?

- A) En restaurang som serverar drinkar med en alkoholhalt under 2,25 volymprocent behöver inget tillstånd.
- B) En restaurang som serverar drinkar med en alkoholhalt på 4 volymprocent behöver tillstånd för starköl.
- C) En restaurang som serverar drinkar med en alkoholhalt på 22 volymprocent behöver tillstånd för vin.
- D) Eftersom det ingår en spritdryck i drinken måste man ha tillstånd för spritdrycker, även om alkoholhalten är mycket låg, till och med om den är under 2,25 volymprocent.

43. Alkoläsk är en dryck som är populär på vissa restauranger. Vad för slags dryck är enligt alkohollagen en alkoläsk som du köper och som tillverkats genom att en läskedryck blandas med sprit varvid alkoholhalten överstiger 2,25 volymprocent?

- A) Alkoläsk.
- B) Vin.
- C) Spritdryck.
- D) Omfattas ej av lagen.

44. Vad för slags dryck är enligt alkohollagen en alkoholisk som du köper och som tillverkats genom att en läskedryck blandas med sprit varvid alkoholhalten understiger 2,25 volymprocent?

- A) Lättdryck.
- B) Vin.
- C) Spritdryck.
- D) Omfattas ej av lagen.

45. Vilket slags serveringstillstånd behöver din restaurang om ni serverar en egen alkoholisk som tillverkats genom att en läskedryck blandas med sprit varvid alkoholhalten understiger 2,25 volymprocent?

- A) Inget tillstånd alls.
- B) Tillstånd att servera spritdrycker.
- C) Tillstånd att servera vin.
- D) Lagstiftarna har inte tänkt på sådana drycker.

46. Kommunerna har rätt att utforma lokala alkoholpolitiska program, där restaurangernas rätt att servera alkoholdrycker behandlas. Vilket eller vilka påståenden är riktiga?

- A) En ansökan om serveringstillstånd kan avslås därför att restaurangen ligger nära en idrottsplats eller en ungdomsgård.
- B) En ansökan om serveringstillstånd kan avslås därför att restaurangen ligger i ett bostadsområde där man har problem med våld och bråk.
- C) En ansökan om serveringstillstånd kan avslås därför att kommunerna tycker att det redan finns för många restauranger inom området.
- D) Om en kommun avslår en ansökan om serveringstillstånd med motiveringar enligt exemplen ovan, har en restaurang alltid rätt att överklaga avslaget till domstol.

47. För att få ansöka om ett serveringstillstånd måste man uppfylla vissa kriterier. Hur gammal måste man vara för att få ett serveringstillstånd?

- A) Det finns ingen åldersgräns.
- B) 20 år.
- C) 21 år.
- D) 18 år.

48. Vad kallas den som ansökt om och fått ett serveringstillstånd?

- A) Utskänkningsföreståndare.
- B) Serveringsansvarig.
- C) Tillståndshavare.
- D) Ansvarighetsperson.

49. Alkohollagen ställer krav på tillståndshavaren på en restaurang. Vilka eller vilket av följande krav gäller?

- A) Alla svenska medborgare har rätt att få ett serveringstillstånd.
- B) Personer som har personliga skatteskulder har mycket svårt att få ett serveringstillstånd.
- C) Personer som äger eller har ägt företag med skatteskulder har mycket svårt att få ett serveringstillstånd.
- D) Personer som inte har betalat arbetsgivaravgifterna för personalen i företag de äger har mycket svårt att få ett serveringstillstånd.

50. Den svenska alkoholpolitiken anser att bara den som med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig, har rätt att vara tillståndshavare. Det innebär bland annat att personen ska ha visat sig vara benägen att fullgöra sina skyldigheter mot samhället. Vilket eller vilka av följande påståenden ligger bakom dessa alkoholpolitiska beslut?

- A) Politiker och myndigheter har som tradition att försvåra för restauranger att existera.
- B) Att sälja alkoholdrycker måste ske med ansvar och en tillståndshavare får därför inte ägna sig åt osund konkurrens. Att inte betala skatter och arbetsgivaravgifter är osund konkurrens.
- C) Den som får ett ledningsansvar för att servera alkoholdrycker ska vara en laglig medborgare, som inte uppvisar en historik av ekonomisk oaktsamhet eller kriminalitet.
- D) Har man tidigare ägnat sig åt olaglig verksamhet, kan risken vara stor att man gör sammalunda när man hanterar alkohol.

51. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga vad gäller en tillståndshavare?

- A) En tillståndshavare som misshandlar en person kan mista sitt serveringstillstånd, även om misshandeln sker på fritid och i hemmet.
- B) En tillståndshavare som åker fast för trafiknykterhetsbrott kan bli av med sitt serveringstillstånd.
- C) Det är bara om det sker brottslighet i anslutning till restaurangen som en tillståndshavare kan bli av med sitt serveringstillstånd.
- D) Även om en tillståndshavare uppvisar ekonomisk misskötsel som inte är brottslig, kan man bli av med sitt serveringstillstånd.

52. Det är tillståndshavaren som är ansvarig för att alkoholserveringen går till på rätt sätt. Men tillståndshavaren kan knappast alltid vara närvarande när serveringen pågår. Vad gäller när tillståndshavaren inte finns på plats själv?

- A) Man får utse biträdande ansvariga som måste ha minst två års branschfarenhet och vara godkända av kommunen.
- B) Det är bara att säga till någon av personalen att ta hand om ansvaret när man själv är borta.
- C) Tillståndshavaren får utse en eller flera serveringsansvariga personer, och en av dessa måste vara närvarande när tillståndshavaren är borta. Man måste meddela kommunen vilka som är serveringsansvariga, men de behöver ej godkännas av kommunen.
- D) Man behöver inte utse några som är ansvariga.

53. Vad krävs av en person som utses att vara serveringsansvarig?

- A) Personen ska vara lämplig, vilket bland annat innebär att han eller hon ska ha tillräckliga kunskaper om alkohollagstiftningen.
- B) Personen måste ha minst två års branschfarenhet.
- C) Det finns inga särskilda krav.
- D) Det räcker med att personen är fast anställd på restaurangen.

54. Förutom tillståndshavare och någon eller några serveringsansvariga, finns det ofta även andra som arbetar med servering. Vilket eller vilka påståenden är riktiga för de som arbetar med servering av alkoholdrycker?

- A) Det finns inga särskilda regler för vanliga servitörer och servitriser.
- B) Dessa måste vara minst 18 år gamla.
- C) Dessa måste ha minst två års branschfarenhet.
- D) För servering av alkoholdrycker får man endast anlita personal som är anställd av tillståndshavaren. Dock kan personal från bemanningsföretag anlitas och elever från en restaurangskola arbeta i utbildningssyfte.

55. Hur är det egentligen med ansvaret för dem som arbetar på restaurang? Vem är det som är ansvarig för att man inte serverar dem som är under 18 eller dem som är alldeles för berusade? Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Det är bara serveringstillståndshavaren som är ansvarig.
- B) Har man ordningsvakter så er det de som har ansvaret.
- C) En servitör eller servitris kan få personliga dagsböter om de serverar för unga eller för fulla.
- D) Det är bara den som äger krogen som är ansvarig.

56. Vilka av nedanstående personer omfattas av regeln att de normalt ska vara anställda av tillståndshavaren eller av ett bemanningsföretag som restaurangen anlitar, om de arbetar på en restaurang med serveringstillstånd?

- A) De som serverar alkoholdrycker
- B) De som arbetar i köket.
- C) En kock eller sommelier som gästspelar behöver inte vara anställda av den restaurang de gästspelar på.
- D) Ordningsvakter måste alltid vara anställda av krogen.

57. Ibland använder restauranger ordningsvakter med uppgift att se till att inte berusade gäster släpps in, håller ordning på kön etc. Normalt är det polisen som förordnar ordningsvakter. Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) Även om ordningsvakten är anställd av en restaurang, så står ordningsvakten i första hand under polisens befäl.
- B) En ordningsvakt som är anställd av en restaurang får också sköta garderoben eller sälja entrébiljetter.
- C) En ordningsvakt som är anställd av en restaurang har inget med polisen att göra.
- D) En ordningsvakt måste bära uniform.

58. Vad är det som gäller för en restaurang som får ett serveringstillstånd? Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) Man får servera alkoholdrycker i hela lokalen som tillhör restaurangen, liksom på all mark utanför som restaurangen äger eller hyr.
- B) Man får endast servera alkoholdrycker i utrymmen som är insynade, vilket innebär att de finns angivna i serveringstillståndet.
- C) På ett hotell får man servera alkohol i alla utrymmen.
- D) Kommunen bryr sig inte om i vilka utrymmen man serverar.

59. Finns det speciella regler för hur ett kök ska vara för att man får servera alkoholdrycker? Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Köket får se ut hur som helst.
- B) Köket måste vara ett godkänt restaurangkök och ha kapacitet för varierad matlagning.
- C) Det räcker med mikrovågsugnar i köket för att få servera alkoholdrycker.
- D) Det ska finnas ett kök i anslutning till serveringslokalen men det räcker inte med en vanlig lägenhetsspis eller mikrovågsugn.

60. Förr var gästerna tvungna att äta på krogen för att få dricka alkoholdrycker. Vad gäller nu?

- A) När det serveras alkohol måste det också alltid gå att få köpa lagad eller på annat sätt tillredd mat, men efter kl 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.
- B) Det räcker med att man serverar smörgåsar när köket stängt.
- C) Så länge som det finns en korggubbe utanför entrén så får restaurangen servera alkoholdrycker.
- D) Har man en drinkbar behöver man inte alls servera mat.

61. Behöver en restaurang som serverar alkoholdrycker också servera lättdrycker?

- A) Nej det räcker med alkoholdrycker.
- B) Nej, så länge som man också serverar lagad mat så behöver man inte sälja lättdrycker.
- C) Nej, inte om man också säljer mellanöl.
- D) Ja, det måste finnas lättdrycker som är bra alternativ till alla alkoholdrycker som säljs.

62. Av serveringstillståndet framgår mellan vilka tider restaurangen får sälja alkoholdrycker. Vilka drycker får serveras efter serveringstidens utgång?

- A) Inga drycker alls.
- B) Mellanöl.
- C) Alkoholsvaga drinkar.
- D) Lättdrycker.

63. Av serveringstillståndet framgår mellan vilka tider restaurangen får sälja alkoholdrycker. När skall en restaurang med serveringstillstånd senast vara utrymd och tömd på gäster?

- A) Bara man inte serverar alkoholdrycker får man ha öppet hur länge som helst.
- B) 60 minuter efter serveringstidens utgång.
- C) 30 minuter efter serveringstidens utgång.
- D) 15 minuter efter serveringstidens utgång.

64. Det finns flera regler som den som säljer eller serverar alkoholdrycker, exempelvis en restaurang, ska följa. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Försäljning av alkoholdrycker ska skötas så att skador på såväl gäster som personal i möjligaste mån förhindras.
- B) Försäljning av alkoholdrycker ska ske under ordning, men en restaurang behöver inte ta ansvar för eventuella skador på gäster eller personal som förorsakas av den alkoholkonsumtion som sker på restaurangen.
- C) Den som arbetar med försäljning av alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på restaurangen.
- D) Det är polisen som ska se till att ordning och nykterhet råder på restaurangen.

65. Får man servera alkoholdrycker hur som helst, eller finns det vissa grundläggande begränsningar? Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Den som serverar alkoholdrycker har rätt att servera så mycket som gästen vill köpa.
- B) Den som serverar alkoholdrycker ska se till att serveringen sker med återhållsamhet.
- C) Den som serverar alkoholdrycker ska se till att serveringen inte leder till problem med ordning och nykterhet.
- D) Den som serverar alkoholdrycker behöver inte ta ansvar för gästernas nykterhet.

66. Den som arbetar med försäljning av alkoholdrycker är skyldig att se till att det råder nykterhet på försäljningsstället, exempelvis på restaurangen. Vad menar myndigheterna med nykterhet?

- A) Det luktar inte sprit om gästerna.
- B) Gästerna får inte sjunga.
- C) Gästerna får inte somna.
- D) Gästerna får inte vara märkbart påverkade av alkohol.

67. En restaurang har inte rätt att sälja alkoholdrycker till den som är märkbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel. Det kan vara ett praktiskt problem att veta var man ska sätta gränsen. Finns det något bra sätt att veta när en gäst är för onykter för att köpa alkohol?

- A) Att regelbundet gå och lukta om gästen luktar sprit eller ej.
- B) Att försöka hålla reda på hur mycket alkohol gästen dricker.
- C) Att sluta servera alkoholdrycker när gästen inte längre kan tala tydligt.
- D) Man kan servera alkohol tills det är dags att se till att gästen lämnar restaurangen på grund av att han eller hon är för berusad.

68. Om det inte råder nykterhet på din restaurang måste du vidta åtgärder. Vad gör du om det inte råder nykterhet?

- A) Slutar att servera de onyktra gästerna.
- B) Ber de onyktra gästerna att lugna ned sig.
- C) Ber de onyktra att vara tysta om de får köpa ett glas till.
- D) Ser till att de onyktra gästerna lämnar restaurangen.

69. Om det uppstår oordning på din restaurang måste du vidta åtgärder? Vad ska du göra om oordning uppstår?

- A) Först försöka tala gästerna tillrätta.
- B) I andra hand ska man avvisa de gäster som ställer till oordningen.
- C) I värsta fall får man utrymma restaurangen.
- D) Man ska vänta tills det blir riktigt bråkigt och då ringa efter polisen.

70. Det måste finnas god ordning på en restaurang som serverar alkoholdrycker. Vad innebär god ordning?

- A) Att personalen har situationen helt under kontroll.
- B) Att restaurangen inte serverar alkoholdrycker till dem som är för unga.
- C) Att det inte är bråkigt på restaurangen.
- D) Att restaurangen inte regelbundet diskriminerar vissa besökargrupper, exempelvis invandrare.

71. Det måste vara god ordning på en restaurang om man ska få servera alkoholdrycker. Måste restaurangen och dess personal tänka på ordningen även utanför restaurangen?

- A) Nej, det räcker med att man ser till att det är god ordning innanför restaurangens dörrar.
- B) Ja, men det räcker med att tänka på ordningen även vid entrén.
- C) Ja, man är skyldig att se till så att inte grannar och närboende störs av gästerna, exempelvis de som väntar i en kö.
- D) Nej, det är polisens sak att se till att grannar inte störs.

72. För att få köpa alkoholdrycker på Systembolaget måste man vara minst 20 år. Vad gäller för den som vill dricka sådana drycker på en restaurang?

- A) Man ska vara minst 15 år.
- B) Man ska vara minst 18 år.
- C) Man ska vara minst 20 år.
- D) Det bestämmer restauratören själv.

73. Det är föräldrarna som har ansvar för sina barn. Vad gör man om en förälder på en restaurang beställer ett glas vin till sitt 17-åriga barn?

- A) Man serverar vinet såsom gästen önskar.
- B) Man berättar för den som beställer att det inte är bra att unga dricker alkohol, och frågar om gästen verkligen håller fast vid sin beställning.
- C) Man förklarar att det inte är tillåtet att servera så unga vin, men att det går bra med ett glas folköl.
- D) Man säger nej eftersom barnet inte är 18 år ännu.

74. Den restaurang du arbetar på har en åldersgräns på 18 år och anställda dörrvakter som kontrollerar att ingen som är yngre släpps in. Vad gör du om du ser en gäst som ser ut att vara yngre än 18 år är i färd med att dricka en alkoholdryck?

- A) Bryr mig inte om det eftersom det är vakternas sak att kontrollera åldern.
- B) Ber att få se på legitimation för att själv kontrollera gästens ålder.
- C) Går och frågar vakterna.
- D) Frågar gästen om hur gammal han eller hon är.

75. Det är viktigt att en restaurang inte serverar alkoholdrycker till gäster som är för unga. Vilket eller vilka påståenden är riktiga?

- A) Det är störande när man måste begära legitimation av någon som ser ung ut.
- B) Det är en skyldighet att kontrollera att den gäst som beställer en alkoholdryck verkligen är 18 år.
- C) Det är bara den som är chef för verksamheten vid restaurangen som behöver kontrollera legitimation på en som ser ut att vara för ung.
- D) Det är inte bara restaurangens chef som måste kontrollera legitimation, utan det är en skyldighet för alla som serverar alkoholdrycker.

76. De som serverar alkohol till gäster som är yngre än 18 år begår ett av de allra allvarligaste brotten mot alkohollagen. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Det är ett brott att inte kontrollera åldern, men det är ingen risk för restaurangen om man slarvar med ålderskontrollen då och då.
- B) Serverar man de som är yngre än 18 år alkoholdrycker, är risken stor att restaurangen mister sitt tillstånd att servera alkohol.
- C) Man måste kontrollera åldern, men när man har väldigt mycket att göra är det inget brott om man inte hinner kontrollera legitimationerna.
- D) Det finns risk för att den servitris eller servitör som serverar alkohol till en som är under 18 år, kan drabbas av personliga dagsböter eller annat straff om det upptäcks och förs till domstol.

77. Att köpa ut alkoholdrycker från Systembolaget till någon som är under 20 år är att langa, vilket är olagligt. Man får inte köpa ut något till dem som är underåriga. Det kravet gäller på Systembolaget. Vad gäller för en restaurang där åldersgränsen ju är 18 år?

- A) Misstänker serveringspersonalen att en gäst exempelvis beställer ett glas starköl för att ge det till en kamrat som är yngre än 18 år, måste man ingripa eftersom det är fråga om langning.
- B) Det är bara på Systembolaget lagen om langning gäller.
- C) Gästen begår ett brott eftersom han eller hon langar, men serveringspersonalen har inget med det hela att göra.
- D) Ser serveringspersonalen att en gäst överlämnar alkoholdrycker till underåriga så är man skyldig att ingripa.

78. Du arbetar på en restaurang som säljer alkoholdrycker. Bland annat finns en bar som säljer mycket drinkar. Får en person som är under 18 år uppehålla sig i en sådan lokal?

- A) Nej, man måste vara 18 för att få vara där.
- B) Ja, men bara om personen har sina föräldrar med sig.
- C) Ja, men bara om personen är i sällskap med någon som är över 20 år.
- D) Ja, eftersom alkohollagen inte reglerar gästernas ålder utan endast hur gammal man ska vara för att få bli serverad alkoholdrycker.

79. Sedan 1 juli 2005 är det förbjudet att röka på krogarna, med undantag för uteserveringar. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Restaurangerna får ha särskilda rökrum där man också kan dricka alkoholdrycker.
- B) Om en restaurang struntar i rökförbudet kan den förlora serveringstillståndet för alkohol.
- C) Serveringspersonalen har inget ansvar för om gästen röker, utan det är gästens personliga ansvar.
- D) På en restaurang som har uteservering kan gästerna även röka inne i restaurangen.

80. Under senare år har frågan om diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexualitet eller handikapp diskuterats mycket. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Några restauranger har fått betala böter för att de ägnat sig åt olaga diskriminering.
- B) Restaurangerna har rätt att själva bestämma vilka som är välkomna som gäster eller inte.
- C) En restaurang har rätt att ha regler för vilka villkor som ställs för att släppa in gäster, under förutsättning av att de inte är diskriminerande.
- D) Det är kommunen som bestämmer vilka gäster som en restaurang får släppa in.

81. Marknadsföring av alkoholdrycker får förekomma, men den får inte se ut hur som helst. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Det går bra med alkoholreklam inne i en restaurang, dess fönster, på markiser etc., men reklamen ska vara måttfull i sin karaktär.
- B) Det finns inga begränsningar för reklam om alkoholdrycker inne i en restaurang.
- C) Gästerna får ta med sig presenter som droppkorkar, förkläden och t-shirts med alkoholreklam på.
- D) Erbjuder man en kombination med mat och alkoholdryck i en annons eller på en skylt, måste det också finnas med ett alkoholfritt alternativ till ett lägre pris.

82. Det är servitörerna och servitriserna som ger gästerna service och säljer restaurangens produkter. Säger alkohollagen något om hur försäljning av alkoholdrycker får ske?

- A) Ja, en restaurang får inte vidta åtgärder i syfte att förmå någon gäst till inköp av alkoholdrycker.
- B) Ja, en restaurang får sälja alkoholdrycker hur som helst, men inte till dem som är berusade.
- C) Ja, en restaurang får sälja alkoholdrycker hur som helst så länge som det råder ordning och nykterhet.
- D) Nej, alkohollagen tar inte upp denna fråga.

83. Personalen på en restaurang får sälja alkoholdrycker till gästerna, men försäljningen får inte vara hur aktiv som helst. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Man får sälja alkoholdrycker hur aktivt som helst till gästerna.
- B) En intensiv försäljning från personalens sida, som innebär att man aktivt försöker att förmå gästerna att köpa alkoholdrycker är inte tillåtet.
- C) Man får inte alls fråga om gästerna vill köpa alkoholdrycker.
- D) Det är kommunen som bestämmer hur aktiv försäljning av alkoholdrycker man får ha på en restaurang.

84. En intensiv och aktiv försäljning av alkoholdrycker på restaurang är inte tillåtet. En sådan försäljning strider mot alkohollagen, men den kan också strida mot en annan lag. Vilken?

- A) Arbetsmiljölagstiftningen.
- B) Lagen om förbud mot alkoholreklam.
- C) Skattelagarna.
- D) Lagen om rattnykterhet.

85. Det är viktigt att personalen på en restaurang vet var gränsen för alltför aktiv försäljning går. Vilket eller vilka av följande påståenden gäller?

- A) Man får presentera alkoholdryckerna på en serveringsvagn, ställ, hyllor etc.
- B) Personalen får fråga gästerna om vad som önskas, exempelvis om man vill ha något att dricka före maten.
- C) Personalen får fråga om gästen vill dricka något till maten.
- D) Om en gäst säger att han inte vill ha vin till maten, går det bra att fråga en gång till om det inte vore gott med ett glas vin ändå.

86. Vad kan en restaurang som vill ge gästerna bra service och samtidigt ta ett alkoholpolitiskt ansvar göra?

- A) Koncentrera säljarbetet till kvalitet istället för kvantitet.
- B) Satsa mer på att erbjuda gästerna vin på halvflaskor.
- C) Satsa mer på att sälja vin glasvis.
- D) Satsa mer på att sälja bordsvatten och andra alternativ till alkoholdrycker.

87. Vilka av nedanstående påståenden är riktiga?

- A) Strax innan serveringstiden är slut får man fråga gästen om denne önskar något mer innan restaurangen stänger.
- B) Fråga om en gäst som beställt folköl inte vill ha en starköl istället.
- C) Säga att ”köper ni tre glas vin så bjuder vi på det fjärde”.
- D) Upplysa gästerna om att spritkassan snart stänger.

88. I en del länder får gästerna ta med sig egna drycker till restaurangen. Vad gäller för Sverige?

- A) Det är inte tillåtet för en gäst att ta med sig egna alkoholdrycker till en restaurang, utan gästerna får bara serveras de drycker som restaurangen säljer.
- B) Gästerna får ta med sig alkoholdrycker själva, under förutsättning att restaurangen öppnar och serverar drycken och tar en avgift för detta.
- C) Gästerna får ta med sig vin och starköl själva, under förutsättning att restaurangen öppnar och serverar vin och tar en avgift för detta. Däremot får de inte ta med sprit.
- D) Det är restauratören som bestämmer om gästerna får ta med sig alkoholdrycker själva.

89. Vad ska serveringpersonalen göra om en gäst har varit och handlat på Systembolaget och har alkoholdrycker med sig in på restaurangen, men inte tänker dricka dryckerna där utan ta dem med hem?

- A) Det är inte något man behöver bry sig om.
- B) Man ska se till att dryckerna lämnas in till förvaring, exempelvis till garderoben.
- C) Dryckerna får tas med till bordet, men måste stå under bordet så att andra inte ser påsarna.
- D) Gästen måste lämna alkoholdryckerna utanför restaurangen.

90. Ofta har en restaurang vin, sprit eller starköl som inte finns på Systembolaget. Ibland vill gästerna köpa en flaska och ta med sig hem. Vad gäller då?

- A) Man får låta gästerna ta med sig alkoholdrycker bara de betalar en extra avgift för det.
- B) Om restaurangen har tillstånd från kommunen kan man låta gästerna ta alkoholdrycker med sig hem.
- C) Det är förbjudet att låta en gäst ta med sig restaurangens alkoholdrycker från restaurangen.
- D) Det är förbjudet för en gäst att ta med sig vin, sprit eller starköl från restaurangen. Däremot går det bra att sälja lättöl eller folköl för hemtagning.

91. Får serveringspersonalen köpa alkoholdrycker på sin arbetsplats för att ta med sig hem?

- A) Nej.
- B) Ja, men bara vin och starköl.
- C) Ja, personalen får köpa såväl vin som sprit och starköl.
- D) Ja, under förutsättning att restaurangen har ett sådant tillstånd från kommunen.

92. Kommunerna har ansvaret att kontrollera att restaurangerna följer alkohollagen. Vilket eller vilka av nedanstående påståenden stämmer?

- A) Restaurangen är skyldig att släppa in personer från kommunen, polisen eller andra myndigheter som kommer från inspektion.
- B) Om det är många gäster och alla är upptagna, kan man kräva att de som kommer på inspektion ska komma tillbaka när det är lugnare.
- C) De som inspekterar en restaurang har inte rätt att kräva att ta med sig varuprover på exempelvis vin eller sprit.
- D) Kontrollanterna har bara rätt att inspektera matsalen och baren, inga andra lokaler.

93. Den som missköter sin servering av alkohol kan drabbas av olika sanktioner. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Restaurangen kan förlora sitt serveringstillstånd och därmed förlora rätten att servera alkoholdrycker.
- B) Den servitör eller servitris som serverar vin till en som är under 18 år, kan personligen drabbas av böter.
- C) Det är bara serveringstillståndshavaren som kan drabbas av straff om personalen missköter alkoholservingen.
- D) En restaurang som nekar gäster att komma in på grund av etnisk tillhörighet, kan drabbas av straff eller skadestånd.

94. Kommunerna kan i ett alkoholpolitiskt program slå fast lokala regler för restaurangernas servering av alkoholdrycker. Vad kan dessa regler innebära för en restaurang? Finns det några möjligheter för en restaurang att påverka dessa regler?

95. Det är viktigt att det råder nykterhet och ordning på en restaurang som serverar alkoholdrycker. Samtidigt säljer en sådan restaurang drycker som har en berusande effekt? Hur går detta ihop? Hur kan en restaurang förena nykterhet och ordning med försäljning av alkoholdrycker?

96. Åldersgränsen för att få köpa alkoholdrycker på en restaurang är 18 år. De flesta restauranger sköter ålderskontrollen bra, men det förekommer också att underåriga serveras. Diskutera hur man på bäst sätt sköter kontrollen av ålder. Hjälper det med en ordningsvakt som kollar legitimation? Vem är det som har ansvaret om någon underårig serveras alkohol?

5. Ansvarsfull alkoholserving (s. 159-207)

1. En bra förutsättning för att visa att restaurangbranschen är duktig på att hantera alkohol på ett ansvarsfullt sätt, är att personalens eget bruk av alkohol är ansvarsfullt. Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) Statistiken visar att restaurangpersonal är betydligt mindre drabbade av alkoholrelaterade sjukdomar och andra alkoholproblem än vad andra grupper är.
- B) Statistiken visar att restaurangpersonal är lika drabbade av alkoholrelaterade sjukdomar och andra alkoholproblem som vad andra grupper är.
- C) Statistiken visar att restaurangpersonal är mer drabbade av alkoholrelaterade sjukdomar och andra alkoholproblem än vad de flesta andra grupper är.
- D) Det finns ingen statistik som säger något om restaurangpersonalens alkoholvanor.

2. I stort sett alla företag är skyldiga att ha en alkoholpolicy vad gäller personal med alkoholproblem. För en restaurang som serverar alkohol är det många som anser att det är särskilt viktigt att det finns en sådan policy. Vilket av nedanstående påståenden är rimligast med tanke på den roll restaurangerna har att spela?

- A) Restauranger bör ha en alkoholpolicy som tar upp hur servering av alkohol går till.
- B) Restauranger bör ha en alkoholpolicy som tar upp hur den egna personalens alkoholbruk och eventuella alkoholproblem ska hanteras.
- C) Det finns inget behov för en restaurang att ha en alkoholpolicy.
- D) En restaurang bör ha en alkoholpolicy som tar upp såväl den egna personalens förhållande till alkoholdrycker som serveringen till gästerna.

3. Det är svårt att i lagar och förordningar exakt ange vad som är berusning och inte. Finns det ett bra sätt att kunna sätta gränsen för berusning vid varje enskilt tillfälle?

- A) Nej, det är omöjligt.
- B) Det är gästernas sak att sätta gränserna på egen hand.
- C) Genom att serveringspersonalen har kunskaper och erfarenhet är det lättare att sätta gränsen vid varje enskilt tillfälle.
- D) Det är kommunens tjänstemän som ska ingripa och säga till personalen när gästerna blir berusade.

4. Även om det är svårt att exakt slå fast vad som menas med en berusad gäst, finns det riktlinjer i våra lagar och förordningar. Hur kan man se på en gäst när han eller hon är märkbart påverkad?

- A) Gästen har svårigheter att kontrollera sitt tal.
- B) Gästen har svårigheter att kontrollera sitt uppträdande i övrigt.
- C) Gästen blir störande.
- D) Gästen raglar eller somnar vid bordet.

5. Även om det finns riktlinjer för vad som menas med en berusad gäst, kan det ändå vara svårt att dra gränserna i varje enskilt fall. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Lagar och förordningar är ändå så pass konkreta att det inte uppstår några beslutsproblem.
- B) Oberoende av om man arbetar på en lyxkrog eller på en pub, måste man ha samma knivskarpa gränser för vad som är berusning.
- C) Den enda lösningen är att restaurangens ledning och personal har kunskaper och erfarenhet så att de själva kan dra vettiga gränser.
- D) Personalen behöver inte bry sig om när en gäst blir berusad, utan det är krögarens sak.

6. En lyxkrog har ofta en lägre gräns för när en gäst ska anses vara berusad och störande, än vad exempelvis en pub där folk kommer och går kan ha. Det finns dock tydliga gränser för när personalen ska säga nej till fortsatt servering av alkoholdrycker. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Så fort gästerna luktar sprit ordentligt måste man sluta att servera.
- B) När en gäst blir så berusad att han eller hon utgör en fara för sig själv, för andra gäster eller för personalen måste man sluta att servera.
- C) När en berusad gäst är så störande att han eller hon förstör restaurangbesöket för andra gäster måste man sluta att servera.
- D) Det är omöjligt att sätta upp någon tydlig gräns för när man måste sluta att servera.

7. Räcker det med att sluta servera alkoholdrycker till en gäst som är synbarligen påverkad och inte kan kontrollera sitt uppträdande eller tal och stör andra?

- A) Ja.
- B) Nej, man måste också tala den berusade till rätta.
- C) Nej, man måste också se till att den berusade äter eller dricker lite alkoholfritt.
- D) Nej, personalen är också skyldig att avvisa denna person från restaurangen.

8. Det finns regler om gästens rätt att bära med sig alkoholdrycker i en restaurang. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) En gäst får inte bära ett glas med starköl från baren till ett bord.
- B) En gäst får bära med sig alkoholdrycker hur som helst på en restaurang.
- C) En gäst får inte bära med sig alkoholdrycker mellan två lokaler, om inte utrymmet mellan dessa lokaler finns upptagna i serveringstillståndet.
- D) En gäst får bara bära med alkoholdrycker på serveringar som är utomhus.

9. Du har en gäst som har köpt en mycket dyr flaska högklassigt vin. Gästen dricker dock bara upp halva flaskan för att undvika att bli alltför berusad. När gästen går ber han att få ta med sig resten av vinet. Vad gäller vid en sådan situation?

- A) Gästen får inte ta med sig vinet från restaurangen.
- B) Eftersom flaskan är öppnad och delvis urdrucken, så går det bra att ta med sig resterna hem.
- C) Gästen får inte ta med sig vinet men restaurangen är skyldig att betala tillbaka en del av vinkostnaden.
- D) Om gästen betalar en speciell hemtagningsavgift går det bra att ta med sig resterna hem.

10. Klockan är 23.00 och det är fullsatt på restaurangen. Du har massor med beställningar och flera gäster som väntar på att få göra sina beställningar. Du har ansvar för borden vid entrédörren. Plötsligt dyker en kommunal restauranginspektör upp och håller fram sin legitimation. Vad ska du göra?

- A) Strunta i inspektören eftersom du har så mycket att göra.
- B) Be inspektören komma tillbaka när du har bättre med tid.
- C) Säga att restaurangen är fullsatt.
- D) Hämta den som är ansvarig för serveringen så att denne kan ta hand om inspektören.

11. Det är svårt att exakt ange vad som praktiskt menas med en gäst som är synbarligen påverkad eller så berusad att han eller hon inte längre får vara kvar på en restaurang. Gränsen för vad som är acceptabelt kan också variera mellan exempelvis en lyxrestaurang och en pub. Diskutera vilka gränser som är rimliga på den restaurang du arbetar på.

12. Diskutera vilka erfarenheter serveringspersonalen har på den restaurang du arbetar på vad gäller ansvarsfull alkoholhantering. Hur ofta händer det att ni har problem med besvärliga gäster? Vad gör ni när ni får problem? Hur arbetar ni på din restaurang för att få personalen tillräckligt kunnig för att kunna agera på rätt sätt, dels för att undvika att problem uppstår, dels för att kunna ingripa på rätt sätt om det i alla fall skulle uppstå problem?

13. Det förs en debatt både bland politiker och bland forskare om det är bättre att folk dricker på krogen istället för i hemmet. En del anser att folk dricker mer alkohol och blir våldsammare om de dricker på krogen. Andra anser att det är bättre att folk dricker under den sociala kontroll som kan ske i en krogmiljö. Diskutera dina erfarenheter och åsikter i frågan. Diskutera vad du anser om de resultat olika forskare och undersökningar har visat.

14. Det finns flera studier som visar att restaurangpersonal tillhör de yrkesgrupper där alkoholism och andra alkoholproblem är särskilt vanliga. Vad är din egen erfarenhet av restaurangpersonalens alkoholproblem? Går det att argumentera för att det är bättre att folk dricker alkohol på restauranger, eftersom restaurangernas personal är extra duktig att hantera alkohol med ansvar, när man tar del av de fakta som finns? Hur kan man visa att det på dagens restauranger inte finns lika stora problem med personalens alkoholbruk som det kanske fanns tidigare?

15. En del marknadsundersökningar visar att allt fler av de yngre medborgarna besöker restauranger allt oftare. Många ungdomar dricker främst starköl, och nästan hälften av allt starköl som dricks i vårt land, dricks på restaurang. Eftersom man inom alkoholpolitiken tycker att det är viktigt att alkoholdebuten sker så sent som möjligt, anser många att restaurangerna har ett särskilt ansvar för de unga gästerna. Vad tycker du om denna fråga?

16. Det finns mycket starka skäl för att en restaurang har en alkoholpolicy. Eftersom personalen hanterar och kommer i kontakt med alkoholdrycker i sitt dagliga arbete, finns det skäl att ta upp personalens alkoholkonsumtion och eventuella problem med alkoholen. Eftersom alkoholen kräver att servering av alkoholdrycker ska ske på ett ansvarsfullt sätt, är det också viktigt att just serveringen och gästkontakterna tas upp i en alkoholpolicy. Det är dock viktigt att en alkoholpolicy verkligen passar för just din restaurang och att alla ställer upp bakom den. Diskutera hur en alkoholpolicy på din restaurang bör se ut och presentera ett färdigt förslag.

17. De allra flesta som arbetar på en restaurang kan hantera alkohol på ett ansvarsfullt sätt. Men det finns också flera exempel på motsatsen. Ibland möter man bland annat inställningen att viss konsumtion av alkohol tillhör restaurangyrket. Exempelvis anser en del att en bra sommelier bör avsmaka vinerna inför gästen, och då svälja vinet eftersom det är oestetiskt att spotta. Diskutera om de olika exempel som anges i boken. Vad är dina personliga erfarenheter av den professionella alkoholkulturen bland restaurangpersonal? Vad kan man göra för att förbättra denna professionalism på din restaurang?

18. De flesta gäster som besöker en restaurang kan hantera alkoholdryckerna på ett vettigt sätt. Men då och då dyker det upp personer som har problem. Ett sätt att få nöjda gäster som dricker alkohol på ett ansvarsfullt sätt, är att restaurangen skapar rätt stämning. För att skapa rätt stämning är det viktigt att all personal vet hur man skapar en sådan. Vad tycker du är rätt stämning på din restaurang? Hur gör man för att skapa rätt stämning? Diskutera vad som skiljer rätt stämning på en pub från rätt stämning på en lyxrestaurang.

19. I Sverige menar många att det är vanligt att gästerna får dricka sig så pass berusade att de måste avvisas från restaurangen innan personalen griper in. Det finns en del som menar att det istället är bättre att arbeta förebyggande och säga till gästen innan han eller hon är alldeles för berusad. Diskutera vilka olika sätt det finns att agera på ett sådant förebyggande sätt.

20. En viktig uppgift för en restaurang är att se till att underåriga inte serveras alkohol. Man måste ju vara minst 18 år för att få dricka alkoholdrycker på en restaurang. Hur kontrollerar ni åldern på din restaurang? Hur kan man göra för att på ett hanterbart sätt kontrollera gästernas ålder i det dagliga arbetet? Har du erfarenheter av förfalskade legitimationer? Hur kontrollerar man att en legitimation är äkta?

21. På en restaurang som hanterar alkohol på ett ansvarsfullt sätt, är det viktigt att gästerna inte blir så berusade att de måste avvisas från restaurangen. Hur gör man för att upptäcka berusning? Vilka är de typiska tecknen för en begynnande berusning? Man brukar tala om grönt, gult och rött ljus för en gäst. Vad innebär det? Hur gör ni på din restaurang?

22. I en del länder utbildas restaurangpersonalen för att kunna hålla reda på hur mycket gästen dricker. Bland annat översätter man mängden alkohol i olika drycker till antal standardglas eller liknande. Vad tycker du om idén att arbeta med standardglas som en symbol för alkoholinnehållet i olika drycker? Skulle du ha nytta av det i ditt dagliga arbete?

23. En modell att hålla gästernas konsumtion under kontroll, är att med hjälp av den vikt man uppskattar att gästen har och det antal standardglas som dricks, beräkna gästens berusning. Vad anser du om denna idé? Vore det praktiskt möjligt på din restaurang att göra sådana beräkningar?

24. Ett sätt att minska risken med berusade gäster, är att aktivare sälja mat och lättdrycker. Exempelvis sent på kvällen kan konsumtionen av alkoholdrycker tendera att bli mycket stor, och då kan det finnas särskilda skäl att puffa för att gästerna äter en bit, dricker vatten etc. Hur kan man på din restaurang få gästerna att äta mer och dricka mer lättdrycker? Kan man förändra utbudet av mat och dryck så att man lockar gästerna att beställa mer av dessa varor? Kan man göra något för att väcka liv i den gamla svenska seden att ta sig en vickning eller äta nattmat?

25. I vissa länder har serveringspersonalen ett ansvar för att berusade gäster inte sätter sig och kör bil från restaurangen. Så är dock inte fallet i Sverige, även om sådant förslag förts fram i debatten. Har ni några speciella arrangemang för de bilförare som gästar din restaurang? Vad kan man göra för att ge också de gäster som ska köra bil ett positivt utbyte av restaurangbesöket?

26. Det är viktigt att serveringspersonalen kan förebygga problem på en restaurang. Men de måste också kunna agera på rätt sätt när problem uppstår. Hur kan personalen kommunicera med sina gäster så att problem undviks? Hur kan man uppträda så att man respekteras även av en berusad eller på annat sätt besvärlig gäst? Hur förenar man vänlighet och serviceanda med bestämdhet och kontroll?

27. En duktig servitris eller servitör vet att man ständigt måste hålla ögonen öppna. Dels för att se när gästerna vill beställa något. Dels för att se när det håller på att dyka upp problem. Hur gör ni på din restaurang för att få en bra och fortlöpande gästkontakt? Vilka tecken kan man tidigt upptäcka hos en gäst som börjar att bli berusad eller bråkig?

28. Ofta är det slutet på kvällen som kan vara mest problematisk. Restaurangen har många glada gäster som kanske gärna skulle stanna kvar någon timme till. Men en restaurang måste stänga när tiden för alkoholservice har gått ut. Hur gör ni på din restaurang för att undvika problem när ni stänger? Vilka sätt finns det att förbättra möjligheterna att undvika problem i samband med stängningsdags?

29. Under senare år har det diskuterats om problemet med långa och stundtals bråkiga köer utanför restaurangerna. Ofta är de långa köerna ett storstadsfenomen hos ett fåtal restauranger. Vad är din erfarenhet av köer utanför restauranger? Har ni något sådant problem vid din restaurang? Vad kan man göra för att minska eventuella problem?

30. Bland det värsta serveringspersonal kan råka ut för är aggressiva och frustrerade gäster som retar sig på olika saker. Vad är din erfarenhet av sådana gäster? Hur gör man för att undvika att gästerna blir frustrerade och våldsamma? Finns det något ni kan göra på din restaurang för att minska sådana problem?

31. Ibland händer det trots allt att bråk uppstår. Då är det viktigt att personalen vet hur man ska agera. Det är viktigt att i förväg diskutera igenom, och kanske även öva, vad man ska göra om bråk uppstår. Det är också viktigt att efteråt diskutera om det har varit bråk. Hur gör ni på din restaurang? Vilka rutiner har ni om bråk uppstår? Vad kan man göra för att lugna ned en bråkig gäst? Hur betar man sig både vad gäller muntligt tal och kroppsspråk om man har en bråkig och våldsam gäst?

32. Du kan råka ut för problem du inte kan kontrollera. Du kan behöva få hjälp av polisen. Vilka rutiner har ni på din restaurang? Vem tar ansvar för när polisen behöver kontaktas? När anser ni på din restaurang att läget är så allvarligt att polisen måste kontaktas? Har din restaurang haft kontakt med polisen för att i förväg diskutera hur man ska göra om problem uppstår? Vad kan man på din restaurang göra för att utveckla och förbättra kontakterna med polisen?

33. En del restauranger har ordningsvakter. Andra har istället entrévärdar. Vilka är skillnaderna mellan en ordningsvakt och en entrévärd? Har din restaurang några sådana personer? Vilka fördelar och eventuella nackdelar finns det med ordningsvakter respektive entrévärdar?

6. Krav på tillståndshavaren (s. 209-241)

1. För att få ett serveringstillstånd måste man vara en person som är lämplig att bedriva servering av alkoholdrycker. Hur avgörs om man är lämplig eller ej?

- A) Kommunen måste bevisa att man är olämplig.
- B) Det är den som ansöker om tillstånd som måste visa myndigheterna att man är lämplig.
- C) Så länge som man är ostraffad är man också automatiskt berättigad att få ett serveringstillstånd.
- D) Så länge som man är medlem i en arbetsgivarförening har man rätt att få ett serveringstillstånd.

2. När kommunen behandlar en ansökan om serveringstillstånd, kan den begära in olika handlingar. Vilken eller vilka av följande handlingar har kommunen rätt att kräva att den som söker?

- A) Utdrag ur register från kronofogdemyndigheten.
- B) Konkursfrihetsintyg från tingsrätten.
- C) Hyreskontrakt på restauranglokal och finansieringsplan för restaurangrörelsen.
- D) Intyg om personliga meriter, exempelvis branschfarenhet och utbildning.

3. Finns det några andra kunskaper än dem om alkoholhantering och alkohollagar som myndigheterna kan kräva att en tillståndshavare har?

- A) Nej.
- B) Ja, exempelvis tillräckliga kunskaper i bokföring och redovisning.
- C) Ja, men bara vad gäller lagar som rör arbetarskydd och arbetsmiljö.
- D) Ja, exempelvis att man har tillräckliga kunskaper i det svenska språket.

4. Vanligen är det ett företag som äger en restaurang som ansöker om ett serveringstillstånd. Kan myndigheterna då ställa krav även på andra personer än den som ska stå som tillståndshavare?

- A) Nej.
- B) Ja, såväl på restaurangens delägare som på ledamöter i företagets styrelse, VD för företaget eller andra ledande personer.
- C) Ja, men endast på delägarna.
- D) Ja, men endast på företagets VD.

5. Alkohollagen ställer krav på tillståndshavaren på en restaurang. Vilka eller vilket av följande krav gäller?

- A) Alla svenska medborgare har rätt att få ett serveringstillstånd.
- B) Personer som har personliga skatteskulder har mycket svårt att få ett serveringstillstånd.
- C) Personer som äger eller har ägt företag med skatteskulder har mycket svårt att få ett serveringstillstånd.
- D) Personer som inte har betalat arbetsgivaravgifterna för personalen i företag de äger har mycket svårt att få ett serveringstillstånd.

6. Den svenska alkoholpolitiken anser att bara den som med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig, har rätt att vara tillståndshavare. Det innebär bland annat att personen ska ha visat sig vara benägen att fullgöra sina skyldigheter mot samhället. Vilket eller vilka av följande påståenden ligger bakom dessa alkoholpolitiska beslut?

- A) Politiker och myndigheter har som tradition att försvåra för restauranger att existera.
- B) Att sälja alkoholdrycker måste ske med ansvar och en tillståndshavare får därför inte ägna sig åt osund konkurrens. Att inte betala skatter och arbetsgivaravgifter är osund konkurrens.
- C) Den som får ett ledningsansvar för att servera alkoholdrycker ska vara en laglig medborgare, som inte uppvisar en historik av ekonomisk oaktsamhet eller kriminalitet.
- D) Har man tidigare ägnat sig åt olaglig verksamhet, kan risken vara stor att man gör sammalunda när man hanterar alkohol.

7. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga vad gäller en tillståndshavare?

- A) En tillståndshavare som misshandlar en person kan mista sitt serveringstillstånd, även om misshandeln sker på fritid och i hemmet.
- B) En tillståndshavare som åker fast för trafiknykterhetsbrott kan bli av med sitt serveringstillstånd.
- C) Det är bara om det sker brottslighet i anslutning till restaurangen som en tillståndshavare kan bli av med sitt serveringstillstånd.
- D) Även om en tillståndshavare uppvisar ekonomisk misskötsel som inte är brottslig, kan man bli av med sitt serveringstillstånd.

8. Alla kan drabbas av ekonomiska problem. Vad kan hända om en tillståndshavare efter flera års skötsamhet plötsligt drabbas av ett fåtal skulder för skatter eller avgifter?

- A) Har man sådana skulder förlorar man sitt serveringstillstånd.
- B) Kan tillståndshavaren uppvisa goda relationer med exempelvis kronofogdemyndigheten och presentera en realistisk avbetalningsplan, finns det möjlighet att få behålla serveringstillståndet.
- C) Kan tillståndshavaren visa att restaurangen är välskött, exempelvis har en bra bokföring, finns det möjlighet att få behålla serveringstillståndet.
- D) Råkar man ut för sådana problem är det bara att byta tillståndshavare.

9. En del restauranger har ett nära samarbete med olika leverantörer, exempelvis ett bryggeri. Medger alkohollagen att myndigheterna har några synpunkter på ett sådant arbete?

- A) Nej.
- B) Ja, en restaurang får inte ha avtal som ger en leverantör, exempelvis ett bryggeri, ensamrätt på leveranserna av fatöl.
- C) Ja, men bara vad gäller leverans av spritdrycker.
- D) Ja, om en restaurang har så långtgående leverans- och marknadsföringsavtal, exempelvis med ett bryggeri, att leverantören får ett stort inflytande över restaurangens verksamhet, kan myndigheterna komma med invändningar.

10. Den som får ett serveringstillstånd måste ha goda kunskaper om alkoholhantering och alkohollagstiftning. Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) Det är nödvändigt att ha minst fem års erfarenhet från restaurangbranschen för att få ett tillstånd.
- B) Det är nödvändigt att ha minst fem års erfarenhet från restaurangbranschen för att få ett tillstånd och det är bara erfarenhet från svenska restauranger som gäller.
- C) Det viktiga är att man har tillräckliga kunskaper. Även en person som är utan tidigare erfarenheter från restauranger kan få ett tillstånd om hon eller han exempelvis genom att klara av ett teoretiskt prov visar sig ha de kunskaper som kommunen kräver.
- D) Kommunen kan inte ställa några krav vare sig på kunskapsprov eller på intyg på tidigare erfarenheter.

11. Det är kommunerna som ansvarar för serveringstillståndet. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Kommunen får ta ut en avgift för att behandla ansökningarna, och bestämmer själv hur hög den ska vara.
- B) Kommunerna får ta ut en avgift för att behandla ansökningarna. Avgiften är lika hög i alla kommuner.
- C) Kommunerna får inte ta ut någon avgift för att behandla en ansökan.
- D) Kommunerna får ta ut en avgift för ansökan, men bara om tillståndet beviljas.

12. Du driver en restaurang i Stockholm och har serveringstillstånd. Du vill nu under tre dagar öppna en filial och sälja mat och starköl vid en festival i Bollnäs i Hälsingland. Vad gäller?

- A) Man kan använda det serveringstillstånd som redan finns.
- B) Man måste söka ett serveringstillstånd hos kommunen i Bollnäs.
- C) Man måste söka ett nytt tillstånd hos kommunen i Stockholm.
- D) Eftersom det bara handlar om tre dagar behövs inget tillstånd.

13. Vad händer om du har betalat en avgift för ansökan om serveringstillstånd, men kommunen inte beviljar din ansökan?

- A) Man får tillbaka avgiften.
- B) Det går inte att kräva att få tillbaka avgiften.
- C) Efter särskild ansökan hos länsstyrelsen kan man få tillbaka avgiften.
- D) Kommunerna får inte alls ta någon avgift för en sådan ansökan.

14. Vilken myndighet är det som är huvudansvarig för tillsynen av och kontrollen av restaurangernas servering av alkoholdrycker?

- A) Länsstyrelsen.
- B) Statens Folkhälsoinstitut.
- C) Kommunen.
- D) Polisen.

15. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer vad gäller tillsynen och kontrollen av restaurangernas servering av alkoholdrycker?

- A) Kommunen har rätt att ta ut en obligatorisk avgift för denna kontroll.
- B) Kontrollen får inte kosta något för restaurangerna utan kostnaderna får myndigheterna stå för.
- C) Kommunen får inte ta ut en obligatorisk avgift för kontrollen, men däremot får man ta en avgift för varje gång restaurangen besöks av kontrollanter.
- D) Det är bara restauranger som missköter sig som behöver betala någon avgift för tillsyn och kontroll.

16. Kommunerna har rätt att ta ut avgifter för arbetet med ansökningar om serveringstillstånd respektive tillsynen och kontrollen av restauranger med serveringstillstånd. Vad gäller för dessa avgifter?

- A) Statens Folkhälsoinstitut bestämmer hur höga de får vara.
- B) Kommunen förhandlar med varje restaurang om hur höga avgifterna ska vara.
- C) Kommunen får ta ut hur höga avgifter som helst.
- D) Avgifterna måste vara utformade enligt självkostnadsprincipen, vilket innebär att kommunen har rätt att täcka kostnaderna för hantering av ansökningar, kontroll etc. Däremot får kommunen inte gå med vinst för denna verksamhet.

17. Kommunerna har rätt att ta ut avgifter för arbetet med ansökningar om serveringstillstånd respektive tillsynen och kontrollen av restauranger med serveringstillstånd. Vad gäller för dessa avgifter?

- A) Kommunen måste i förväg meddela restaurangerna vilka avgifter som gäller och kan inte kräva in tidigare okända avgifter i efterskott.
- B) Kommunen måste i förväg meddela restaurangerna vilka avgifter som gäller men kräva in tidigare okända avgifter i efterskott.
- C) Kommunen behöver inte i förväg meddela restaurangerna vilka avgifter som gäller.
- D) Efter ansökan hos länsstyrelsen kan man få reda på vilka avgifter som gäller.

18. Ska alla restauranger i en kommun betala samma avgifter eller kan dessa avgifter variera?

- A) Alla restauranger i kommunen måste betala samma avgift.
- B) De restauranger som är duktiga på att förhandla kan få en lägre avgift.
- C) Kommunen har rätt att anpassa avgiftens storlek bland annat beroende på hur mycket alkoholdrycker restaurangen säljer, hur omfattande tillsyn restaurangen behöver etc.
- D) Det är länsstyrelsen som bestämmer i denna fråga.

19. Det är kommunen som har hand om serveringstillstånden. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Det är bara kommunen som bestämmer om serveringstillstånd.
- B) Om tillståndet omfattar hela året eller en återkommande period av ett år, måste kommunen ta reda på vad polisen anser.
- C) Det är kommunen som tillsammans med länsstyrelsen bestämmer.
- D) Om kommunen tycker att ansökan ser skum ut kan polisen kontaktas.

20. Vilket eller vilka påståenden stämmer när man väl har fått ett serveringstillstånd?

- A) Man måste meddela kommunen när man påbörjar sin verksamhet.
- B) När man väl har fått ett serveringstillstånd är det kommunens sak att ta ytterligare kontakter.
- C) Man måste kontakta kommunen om restaurangen förändrar verksamheten vad gäller omfattning eller inriktning.
- D) Man måste meddela kommunen om man lägger ned restaurangen eller stänger för en kortare period.

21. Behöver man kontakta kommunen om en restaurang får nya huvudägare eller delägare?

- A) Nej.
- B) Bara om restaurangen får en ny majoritetsägare.
- C) Ja alltid.
- D) Inte om den nye ägaren är en i familjen.

22. Om du är en skötsam krögare och har en restaurang med god ekonomi och god ordning, kan kommunen i alla fall neka att du får serveringstillstånd?

- A) Ja, om serveringen kan befaras medföra olägenheter från alkoholpolitisk synpunkt.
- B) Ja, om länsstyrelsen går med på det.
- C) Nej.
- D) Ja, om flera andra befintliga restauranger anser att det finns tillräckligt med restauranger i området.

23. Det är tillståndshavaren som är ansvarig för att alkoholserveringen går till på rätt sätt. Men tillståndshavaren kan knappast alltid vara närvarande när serveringen pågår. Vad gäller när tillståndshavaren inte finns på plats själv?

- A) Man får utse biträdande ansvariga som måste ha minst två års branschfarenhet och vara godkända av kommunen.
- B) Det är bara att säga till någon av personalen att ta hand om ansvaret när man själv är borta.
- C) Tillståndshavaren får utse en eller flera serveringsansvariga personer, och en av dessa måste vara närvarande när tillståndshavaren är borta. Man måste meddela kommunen vilka som är serveringsansvariga, men de behöver ej godkännas av kommunen.
- D) Man behöver inte utse några som är ansvariga.

24. Vad krävs av en person som utses att vara serveringsansvarig?

- A) Personen ska vara lämplig, vilket bland annat innebär att han eller hon ska ha tillräckliga kunskaper om alkohollagstiftningen.
- B) Personen måste ha minst två års branschfarenhet.
- C) Det finns inga särskilda krav.
- D) Det räcker med att personen är fast anställd på restaurangen.

25. Serveringstillståndet ges till en viss lokal eller annat avgränsat utrymme. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Man får servera alkoholdrycker i hela restaurangens lokaler och den yta utanför som restaurangen äger, när man fått ett serveringstillstånd.
- B) Det är bara i de lokaler och andra ytor som finns angivna i serveringstillståndet man får servera alkoholdrycker i.
- C) Om en konferensanläggning vill servera starköl i en bastu vid sjön, och bastun ligger avskilt från lokalerna i övrigt, så behövs ett eget serveringstillstånd för bastun.
- D) Den som är ansvarig på en restaurang får själv bestämma var man får servera alkoholdrycker på en uteservering.

26. Finns det några regler för lokalerna där man får serveringstillstånd? Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Nej, det finns inga särskilda regler för lokalerna.
- B) Ja. Lokalerna ska vara godkända av brandskydds-, arbetarskydds- och hälsoskyddsmyndigheter.
- C) Ja. Lokalerna ska ha ett tillräckligt antal sittplatser för gästerna.
- D) Ja. Lokalerna måste vara godkända av länsstyrelsen.

27. Det ställs högre krav på tillstånd fört servering till allmänheten än för servering till slutna sällskap. Vilket eller vilka av nedanstående påståenden är riktiga?

- A) Det går bra att medlemmar i ett slutet sällskap löser medlemskap vid entrén.
- B) Innehavare av tillstånd för tillfällig servering för slutet sällskap får handla alkoholdrycker endast hos Systembolaget och inte från partihandlarna.
- C) Det går bra att en krögare har en lokal där gästerna ibland kan ta med sig egna alkoholdrycker och ibland köpa dessa drycker av krögaren.
- D) Om innehavaren av en festvåning sköter serveringen av mat, får inte gästerna ta med sig eget vin, sprit eller starköl.

28. Innehavare av serveringstillstånd får köpa alkoholdrycker av alla företag som har tillstånd för partihandel. Vilket eller vilket av dessa påståenden stämmer?

- A) En restaurang har ingen skyldighet att kontrollera att en partihandlare har tillstånd att handla med alkoholdrycker, utan det ansvaret är det bara partihandlarna själva som har.
- B) Partihandlarna är skyldiga att kontrollera att den restaurang de säljer till har serveringstillstånd.
- C) En restaurang som har serveringstillstånd kan handla med sig viner när man är på resa utomlands, för att servera dem på restaurangen.
- D) Alkohollagen anser att det är bäst att en restaurang handlar från Systembolaget.

29. Alkohollagen ställer större krav på bokföringen än vad sedvanliga regler för bokföring gör. Vilket eller vilket av nedanstående påståenden är riktiga?

- A) Man måste bokföra alla inköp och all försäljning av alkoholdrycker i såväl kronor som liter.
- B) Använder man sprit för flambering måste det finnas nedtecknad inte bara att det var sprit utan även vilket märke det var.
- C) Om en flaska med alkoholdryck går sönder, så behöver man inte bokföra den.
- D) Sprit som man använder för att blanda drinkar behöver inte bokföras.

30. Den som har ett serveringstillstånd är skyldig att registrera all försäljning i ett kassaregister. Vilket eller vilka av dessa påståenden stämmer?

- A) All försäljning, inte bara alkoholdrycker utan även mat, entréavgifter etc. ska registreras.
- B) Musiker som spelar får ta hand om entrén själva, utan att den går in i restaurangens bokföring.
- C) Det kvitto som kunden erhåller måste vara detaljerat med bl.a. företagets namn, försäljningsbeloppet med moms och identitet på kassaapparaten.
- D) Restauranger som bara säljer vin behöver inte ha ett kassaregister.

31. Att bjuda på ett glas vin till maten när ett företag representerar, är inte ovanligt i affärssammanhang. Vilken regel eller vilka regler gäller för en restaurang?

- A) En missnöjd kund för man bjuda på ett glas cognac till kaffet.
- B) Om det kommer in en restaurangkollega, en känd kock etc. på restaurangen, så går det bra att bjuda på ett glas vin.
- C) När krögaren vill presentera sin nyöppnade restaurang vid ett informationsmöte för företag i området, går det bra att bjuda på ett glas vin.
- D) Det är serveringstillståndshavaren som bestämmer när man kan bjuda på alkoholdrycker.

32. Att prova alkoholdrycker är ett viktigt led i utbildningen av personalen på en restaurang. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Det är bara personal som serverar och har direkt kontakt med gästerna som får vara med vid en provning, liksom kökspersonalen.
- B) Diskare, kontorspersonalt etc. får inte vara med vid en vinprovning på en restaurang.
- C) En vinklubb som Munsänkarna får ta med sig egna viner och prova dem på en restaurang.
- D) Det går bra att utan särskilt tillstånd ha en vinprovning för personalen i en restaurang före kl 11.00 på förmiddagen.

33. En krögare har många leverantörer att välja på när man ska köpa vi, sprit och öl. Vad gäller för varuprover från leverantörerna? Vilket eller vilka påståenden stämmer?

- A) Det går bra att som krögare ta emot flera lådor av ett och samma vin som varuprov, eftersom man vill ha möjlighet att se hur vinet utvecklas med lagring.
- B) Det finns inga begränsningar hur mycket varuprover man får ta emot.
- C) Man får ta emot öl men inte sprit som varuprover.
- D) Får man flera lådor av ett vin, en ölsort eller ett spritmärke anses det inte vara varuprov.

34. Vad gäller för rätten att sälja alkoholdrycker till andra än gäster?

- A) Man får sälja vin till personalen som de kan ta med hem.
- B) Säljer man restaurangen, så får de nya ägarna också köpa alkoholdryckerna om de har fått sitt serveringstillstånd.
- C) Det går bra att springa över till en grannrestaurang för att köpa en flaska vin om de egna vinerna har tagit slut.
- D) Det är krögaren som bestämmer till vilka han säljer.

35. Att man har ett serveringstillstånd innebär inte att man har rätt att behålla det för all framtid. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Sköter man sig inte kan kommunen dra in tillståndet.
- B) Om en krögare förlorar serveringstillståndet kan det ta minst tre år innan man har möjlighet att få ett nytt tillstånd.
- C) Det är bara om en restaurang kör med svart ekonomi som man kan förlora sitt tillstånd.
- D) Om man serverar alkoholdrycker till dem under 18 år är det stor risk att man förlorar sitt tillstånd.

36. Givetvis kan även myndigheter begå misstag. Vilket eller vilka av följande påståenden är riktiga?

- A) Är man missnöjd med det beslut som kommunen har fattat, kan man överklaga till länsrätten.
- B) Grannarna till en restaurang har ingen rätt att överklaga ett beslut, inte ens om de störs av en uteservering.
- C) Det är ingen idé att överklaga kommunens beslut eftersom de alltid får rätt i domstolarna.
- D) Det går också att överklaga förvaltningsrättens beslut till kammarrätten, och kammarrättens beslut till Högst förvaltningsdomstolen.

37. Man får ha reklam för alkoholdrycker i en restaurang, men inte hur som helst. Vilket eller vilka av nedanstående påståenden stämmer?

- A) Så länge som man bara har reklam för de alkoholdrycker som serveras på restaurangen, finns inga begränsningar.
- B) Har man en bild med reklam för öl, så får det exempelvis inte finnas vattendroppar på den flaska eller burk som avbildas.
- C) Reklam får inte rikta sig till ungdomar under 25 år.
- D) En restaurang får inte skicka ut reklam om alkoholdrycker om kunden inte har begärt att få det.

38. Sedan 1 juli 2006 finns det en ny livsmedelslag, som har effekter på en restaurangs servering av alkohol. Vilket eller vilka av följande påståenden stämmer?

- A) Tidigare var det bara lokalerna som skulle godkännas för livsmedelshanteringen, men nu ska också verksamheten som sådan godkännas.
- B) Eftersom alkohol inte är livsmedel påverkar inte den nya lagen servering av alkoholdrycker.
- C) En ny ägare av en restaurang kan inte ta över ett godkännande om livsmedelshantering även om lokalerna sedan tidigare är godkända.
- D) Om en restaurang förlorar godkännandet om livsmedelshantering, kan man i alla fall få ha kvar serveringstillståndet.

39. För att få ett serveringstillstånd måste det finnas ett kök för allsidig matlagning. Traditionellt har det ofta inneburit att man måste ha ett stekbord i köket, oberoende av vilka maträtter man har serverat. Synen på vilka krav man ska ha på ett kök för att få servera alkoholdrycker är mycket omdiskuterad. Diskutera vilka krav man traditionellt ställt på ett kök för att få servera alkoholdrycker? Diskutera också de kommuner som har fattat andra beslut på senare tid. Vad skulle det innebära om kraven på kök förändras? Kan restaurangbranschen ta ansvar för en ansvarsfull alkoholserving även om man inte har traditionella kök?

40. Kommunerna har ett stort inflytande över restaurangernas rätt att servera alkohol. Diskutera på vilket sätt du som krögare kan påverka kommunernas inställning till restauranger och alkoholserving. På vilket sätt kan man få en bra relation till kommunernas tjänstemän respektive ansvariga politiker?

41. De svenska konsumenterna har ökat sin konsumtion av alkohol kraftigt de senaste åren. Diskutera vilken roll restaurangerna spelar för konsumenternas konsumtion och beteende. Kan restaurangerna spela en större roll för en ansvarsfull konsumtion av alkohol än nu? Är det bättre om fler dricker alkohol på restaurang, och i så fall varför? På vilket sätt kan man förena att tjäna pengar på att sälja alkoholdrycker, och ta ansvar för en vettig alkoholkultur?

Facit

1. Alkoholpolitikens historia (s. 13-47)

1. B
2. A
3. B
4. D
5. C
6. A
7. B
8. B
9. B
10. A
11. B
12. C
13. A, B, C, D
14. A, C, D.
15. A
16. A, B, C
17. B, D
18. C, D
19. B
20. C
21. A
22. A, B, C
23. A, B
24. A, B
25. C, D
26. A, C
27. A, C
28. A, B, C, D
29. B
30. D
31. D
32. B
33. A, B, C, D
34. A, B, C, D
35. A, B, D

2. Alkoholpolitikens förutsättningar (s. 49-73)

1. A
2. D
3. A, B, C
4. A, C, D
5. B, C
6. A, B, D
7. C, D
8. B
9. D
10. A
11. A, B, C, D
12. A, B, D
13. A, B, C, D
14. B, D
15. B, C
16. C, D

3. Alkoholbruk, alkoholmissbruk och alkoholskador (s. 75-108)

1. C
2. C
3. B
4. B
5. D
6. A
7. A
8. B, C
9. A, C
10. D
11. B
12. C
13. B, C
14. B
15. B
16. A, C
17. A
18. D
19. B, C
20. A
21. C
22. A
23. B
24. C
25. A, B
26. B
27. B
28. B
29. D
30. C
31. C
32. D
33. D
34. A, B, C, D
35. B
36. A, B, C, D
37. A, B, C, D
38. A, B, C, D
39. A, B, C, D
40. A, B
41. B, C
42. A, B, C, D
43. B, C
44. A, B, C, D
45. B, D
46. A, C, D
47. A, C

48. B, C
49. B, D
50. A, C
51. D
52. A, B, C
53. A, C, D
54. B, C, D
55. D
56. A, C, D

4. Alkohollagen (s. 111-157)

1. C
2. B, D
3. C
4. C
5. B - Enbart volymprocent.
6. D
7. A
8. A
9. C
10. A
11. D
12. C
13. A
14. A
15. D
16. D
17. C
18. C
19. A
20. B
21. B
22. C
23. B, D
24. A
25. A
26. D
27. C
28. B
29. C
30. D
31. A
32. D
33. C
34. B
35. C
36. A
37. A, B
38. B
39. D
40. A
41. D
42. D
43. C
44. A
45. B
46. A, B, C, D
47. B
48. C
49. B, C, D
50. B, C, D
51. A, B, D
52. C

53. A
54. D
55. C
56. A, B
57. A
58. B
59. D
60. A
61. D
62. A
63. C
64. A, C
65. B, C
66. D
67. B
68. D
69. A, B
70. A, B, C, D
71. C
72. B
73. D
74. B
75. B, D
76. B, D
77. A, D
78. D
79. B
80. A, C
81. A, D
82. A
83. B
84. B
85. A, B, C
86. A, B, C, D
87. A, D
88. A
89. B
90. D
91. A
92. A
91. A, B, D

5. Ansvarsfull alkoholservice
(s. 159-207)

1. C
2. D
3. C
4. A, B, C, D
5. C
6. B, C
7. D
8. C
9. A
10. D

6. Krav på tillståndshavaren
(s. 209-241)

1. B
2. A, B, C, D
3. B, D
4. B
5. B, C, D
6. B, C, D
7. A, B, D
8. B, C
9. D
10. C
11. A
12. B
13. B
14. B
15. A
16. D
17. A
18. C
19. B
20. A, C, D
21. C
22. A
23. C
24. A
25. A, B
26. B, C
27. B, D
28. B
29. A, B
30. A, C
31. C
32. A, B
33. D
34. B
35. A, B, D
36. A, D
37. B, C, D
38. A, C

Det är UHR:s ambition att successivt medverka till en höjning av utbildningsnivån inom hotell- och restaurangbranschen. De utredningar och studier som UHR producerar är ett led i ansträngningarna att lyfta fram kompetens, kunskap och kreativitet inom branschen som ett instrument för att ge utomordentlig service till kunderna.

Kammakargatan 39, Box 1158, 111 81 Stockholm, tel 08-762 74 00, fax 08-21 58 61
www.uhr.nu

